

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut politologických studií

Michael Fiala

Fenomén současného antifašismu v ČR

Bakalářská práce

Praha 2010

Autor práce: **Michael Fiala**

Vedoucí práce: **Mgr. Jan Charvát, M.A., Ph.D.**

Oponent práce:

Datum obhajoby: 2010

Hodnocení:

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil pouze uvedené prameny a literaturu.
2. Souhlasím s tím, aby tato práce byla zpřístupněna veřejnosti pro případné účely výzkumu a studia.
3. Rozsah práce činí včetně poznámek pod čarou 121 492 znaků (s mezerami 141 180), bez poznámek pod čarou 92 682 znaků (s mezerami 107 792).

V Praze dne

Michael Fiala

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucímu mé práce, panu Mgr. Janu Charvátovi, M.A., Ph.D., za jeho čas, který si pro konzultace a připomínky k mé práci přes jeho pracovní vytíženost vždy udělal.

Bibliografický záznam

FIALA, Michael. *Fenomén současného antifašismu v ČR*. Praha: Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut politologických studií, 2010, 84 s. Vedoucí diplomové práce Mgr. Jan Charvát, M.A., Ph.D.

Anotace

Bakalářská práce „Fenomén současného antifašismu v ČR“ si klade za cíl objasnit blíže problém současného antifašismu v ČR, který je v odborné literatuře spíše opomínán. Zprvu představuje historické a ideové kořeny fašismu a následně i antifašismu, který je svým vymezením se pouze reakcí na fašismus. K pochopení současné situace antifašismu práce stručně popisuje i současnou ultrapravicovou, neofašistickou a neonacistickou scénu. K samotnému antifašismu je přistupováno tak, aby po obecné charakteristice následovalo zasazení do širšího ideologického rámce a posléze i jeho konkrétní projevy. Zkoumání je podroben zejména radikální antifašismus, který je díky svému násilí nejintenzivnější a nejviditelnější formou antifašistického projevu. Revidovány jsou některé obecně přijímané termíny jako extremismus nebo ultralevice. Prostor je věnován i subkulturní dimenzi v protikladu s politickou.

Annotation

Bachelor thesis „Phenomenon of Contemporary Antifascism in the Czech Republic“ propose to clarify the problem contemporary antifascism in the Czech republic, which is in scientific literature rather ignored. At first, thesis epitomizes historical and ideological roots of fascism and then also antifascism, which is due its limitation only a reaction on fascism. For better understanding of contemporary situation of antifascism, thesis describes in brief also existing ultra-right, neofascism and neonacism scene. Antifascism itself is described in a way, that after its mentioned general characteristics broader ideological framework and his concrete manifestations are described. Radical antifascism is especially examined because of its violence, which is the most intensive and the most visible form of antifascism manifestation. Some terminology as a extremism or a ultra-left are revised. Thesis also applies to subcultural dimension in contrast of political dimension.

Klíčová slova

Antifašismus, fašismus, neonacismus, ultrapravice, extremismus, Antifašistická akce.

Keywords

Antifascism, fascism, neonacism, ultra-right, extremism, Antifascist action.

Obsah

Úvod.....	9
1. Fašismus jako ústřední pojem antifašismu.....	10
1.1 Fašismus a nacismus.....	11
1.2 Ideologické kořeny a východiska fašismu.....	11
1.3 Zeměpisné a historické rozpětí fašismu.....	16
1.4 Fašismus v českých zemích.....	17
2. Historie antifašismu a jeho stručný průřez.....	20
2.1 Postoj k fašismu z hlediska jiných politických směrů.....	21
2.2 Antifašismus v Čechách.....	23
3. Současný fašismus a nacismus v ČR.....	25
3.1 Neofašismus a neonacismus.....	25
3.2 Vymezení ultrapravice, pravicového extremismu a radikalismu.....	26
3.3 Neofašismus a neonacismus v Čechách po r. 1989.....	28
3.3.1 Stručná charakteristika současného neofašismu v ČR.....	29
3.3.2 Stručná charakteristika současného neonacismu v ČR.....	30
3.4 Ultrapravicová uskupení v ČR jakožto úhlavní nepřátelé antifašismu.....	31
3.4.1 Ultrapravicové politické strany.....	31
3.4.2 Ultrapravicové skupiny a organizace.....	34
3.5 O hnutí skinheads.....	36
3.5.1 Skinheads v ČR.....	38
3.6 Image, kultura a propagace českého neonacismu.....	38
3.7 Rasismus ultrapravice.....	40
3.8 Vztah státu a ultrapravice.....	41
4. Současný antifašismus v ČR.....	42
4.1 Teoretické základy antifašismu.....	42
4.2 Ideové zakotvení antifašismu (ideologie versus postoj).....	43
4.3 Občanský a nenásilný antifašismus.....	45
4.3.1 Občanské iniciativy.....	45
4.3.2 Komunisté a trockisté.....	48
4.4 „Státní“ antifašismus.....	49

4.5 Radikální antifašismus	50
4.5.1 Spojitost s anarchismem.....	51
4.5.2 Vývoj radikálního antifašismu po r. 1989.....	53
4.5.3 Antifašistická akce (AFA).....	54
4.5.3.1 Historie AFA.....	54
4.5.3.2 Program AFA.....	56
4.5.3.3 Image radikálních antifašistů.....	62
4.5.3.4 Extremistická nálepka.....	63
4.5.4 Kritika radikálního antifašismu.....	64
Závěr	64
Resumé	67
Summary	67
Použité zkratky	68
Bibliografie	69
Seznam příloh	77
Přílohy	78
Teze bakalářské práce	82

Úvod

Tato práce je logickým vyústěním autorova dlouhodobého zájmu o problematiku antifašismu, neonacismu, politického extremismu a totalitních ideologií obecně. Ačkoli antifašismus není totalitní ideologií - a jak práce později ukáže - nedá se s určitostí zařadit ani do kategorie „ideologie“, tak s nimi přímo souvisí, neboť se proti nim ostře vymezuje.

Zkoumané téma se v poslední době stalo mediálně vděčným a atraktivním, což souvisí s politickým posilováním radikální pravice. Média však mají tendenci události simplifikovat a povrchně prezentovat, což má za následek vytváření nesprávného povědomí u veřejnosti, manichejské vidění skutečnosti a terminologické matení. Cílem této práce by mimo jiné měla být náprava těchto nesprávně zakořeněných pojmů a pokus o přesnější definice termínů. Tato ambice vyplývá z faktu, že na téma soudobého českého antifašismu existuje velmi málo vědeckých studií a literatury, které by dané problémy blíže osvětlovaly. Novodobý antifašismus je ve většině případů zasazen do širšího zkoumaného rámce (fašismus, levice) a tam ponechán. V porovnání s hojnou literaturou věnující se fašismu a (neo)nacismu tak vzniká značný kontrast.

Zcela základním cílem této práce je ale popsat historii, myšlenky a všechny ostatní jevy související s českým antifašismem po roce 1989 a zejména v dnešní době. Hlavní zájem je soustředěn na radikální antifašismus, který je nejviditelnější formou antifašismu, a to díky své intenzitě a neodmítáním jistých forem násilí. Řešena je otázka definice a kategorizace antifašismu tzn., zdali se jedná o ideologii či pouze životní postoj, zdali se zde jedná o extrémistické chování a zdali se jedná vůbec o nějaké hnutí a organizaci. Zkoumáno a redukováno je politické ukotvení a otázka „ultralevicovosti“ antifašismu. Popsány musí být v této souvislosti ideové kořeny antifašismu, výskyt antifašismu v jiných názorových proudech a spjatost radikálního antifašismu s anarchismem. Nejdůležitější závěry pak plynou z takřka úplné monopolizace zkoumané oblasti radikálním antifašismem a aktuálnosti celého problému.

Vzhledem k zmíněné absenci většího počtu literatury na dané téma bylo třeba přistoupit k častějšímu využívání internetových zdrojů, které například v souvislosti

s radikálním antifašismem znamená velmi bohatý zdroj poznání, ale i rozhovoru se samotnými militantními antifašisty.

Práce je strukturována způsobem, kdy jsou první kapitoly ve zkratce věnovány fašismu a antifašismu obecně, a tím zasazeny do historického kontextu. Další kapitola je věnována antifašismu a jeho projevům v současné době u nás. Samostatná a klíčová kapitola se zabývá radikálním antifašismem a nakonec jsou představeny současné nepřátelské ideologie a konkrétní ideologičtí nepřátelé antifašismu.

1. Fašismus jako ústřední pojem antifašismu

Jak už samotné slovo „antifašismus“ napovídá, jedná se o něco, co se vůči něčemu jinému vymezuje. Tím „něčím“ - opovrhovaným a zavrženíhodným z hlediska antifašismu – je ideologie, světonázor nebo politická metoda, která je stále, i přes dlouhé období více než šedesáti let nepřerušeno bádání od konce druhé světové války, těžko definovatelným pojmem.¹ Politologové, historikové, filosofové a další si lámou hlavu i nad takovými základními problémy jakým je například otázka, zdali se vůbec v případě fašismu dá mluvit o ideologii nebo zdali se jedná o něco jiného.² Jedno je však jisté, fašismus vznikl v meziválečné Itálii, ačkoli má jako každý jiný jev kořeny v době ještě dřívější, a ovlivnil politické myšlení a chování v celé Evropě, zejména pak v Německu, kde se inspirována fašismem zrodila myšlenka národního socialismu.

Přestože se dnešní antifašismus vymezuje proti jinému fašismu, než který existoval v meziválečné a válečné Evropě, neboť on skutečně jiný je³; nebrání to faktu, že se dnešní „fašisté“ k historickému fašismu hlásí a odkazují se k němu.⁴ Z toho také vyplývá, že dnešní fašismus bude definován podobnými znaky jako kdysi, bude pouze reagovat na jinou dobu a jiné podmínky. Vzhledem ke zkoumanému problému by bylo více než logické pozastavit se alespoň stručně nad tímto problémem a pokusit se fašismus definovat a navzdory veškerým překážkám uchopit. Je také třeba najít shodu v terminologii, se kterou nemusí každý souhlasit, ale v našem konkrétním případě

¹ O'SULLIVAN, N. (2002) *Fašismus*. Brno: CDK, s. 13.

² O'SULLIVAN, N. (2002) *cit. d.*, s. 11.

³ srv. MAREŠ, M. (2003) *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*. b.m.: Barrister & Principal a Centrum strategických studií, s. 14-15, 81; PAXTON, R. O. (2007) *Anatomie fašismu*. Praha: NLN, s. 200-201.

⁴ např. CHARVÁT, J. (2007) *Současný politický extremismus a radikalismus*. Praha: Portál, s. 75, 79.

poslouží jako vodítko k pochopení používaných termínů. To platí například o používání pojmů fašismus a nacismus.

1.1 Fašismus a nacismus

Pokud přistoupíme na to, že fašismus není jen určitým stylem politiky, ale má i určité ideologické ambice, tak je nepopiratelným faktem, že nacismus a fašismus se v řadě postojů liší. Zatímco se shodnou například ve svém antiracionalismu, antiliberalismu, antikapitalismu (alespoň verbálním) a antikomunismu, rozděluje je nacistický akcent na doktrínu rasy, biologický rasismus, antisemitismus a sociální darwinismus, nacistický důraz a totálnější politika, nacistický nihilismus anebo jednoduše místo jejich vzniku.⁵ Fašismus je také často vyjímán z kategorie „totalitarismus“, zatímco nacismus tam pevně usazen zůstává.⁶ Přesto všechno je nacismus následovníkem fašismu a jeho ideologickou odnoží, nehledě na to, zdali se jedná o nějakou nezařaditelnou „historickou úchylku“⁷ či nikoli. Ačkoli není žádoucí a přínosné tyto dva pojmy běžně směšovat, mluvíme-li o antifašismu, mluvíme také zcela přirozeně o „antinacismu“, jenž se jako pojem běžně neužívá. Proto lze v tomto případě považovat nacismus a fašismus za synonyma, v jiném popisovaném rámci musí být rozdíl naopak jasně deklarován. Tedy, antifašista bojuje stejně proti fašismu jako proti nacismu (a nejen proti nim, jak bude popsáno později), ale mezi fašistou a nacistou je rozdíl.⁸

1.2 Ideologické kořeny a východiska fašismu

Některé základní postoje fašismu byly již zmíněny, přesto je třeba se jimi zabývat o něco hlouběji. Velmi originální a přínosnou analýzu fašismu provedl dnes již klasik tohoto tématu Noël O'Sullivan, o jehož přístup se lze pro začátek opřít. Jak

---

⁵ BALÍK, S.; KUBÁT, M. (2004) *Teorie a praxe totalitních a autoritativních režimů*. Praha: Dokořán, s. 101-102; O'Sullivan, N. (2002) *cit. d.*, s. 169-176. Noël O'Sullivan upozorňuje, že nacismus vznikl v mnohem vyspělejší Německu a dává ho do kontrastu s méně vyspělou Itálií, kde vznikl jeho předchůdce, tedy fašismus.

⁶ PAXTON, R. O. (2007) *cit. d.*, s. 241. Stojí však za povšimnutí, že pojem totalitarismus vznikl právě ve 20. letech při debatě italských antifašistů nad Mussoliniho režimem. [Budil 2006: 13]

⁷ O'SULLIVAN, N. (2002) *cit. d.*, s. 26-27; srv. CHARVÁT, J. (2007) *cit. d.*, s. 68.

⁸ Je třeba poznamenat, že pojmy fašista a nacist (stejně jako neonacista a neofašista) se obecně často směšují a používají jako synonyma (srv. [Charvát 2007: 74]), a to nejen mezi novináři a veřejností. Dá se říct, že rozdělování těchto pojmů je pravděpodobně zcela nezbytné pro hlubší analýzu fašismu, nikoli tolik pro analýzu antifašismu.

už bylo řečeno, fašismus se zrodil v Itálii a samotný název se odvozuje od pojmů *fascio* (otep, svazek) a *fasces* (svaz prutů se sekerou uprostřed), které symbolizuje spojení a odkazuje ke slávě starověkého Říma.⁹ Moci se chopil v roce 1922 a rozšířil své působení postupně do celé Evropy.¹⁰ Kde však leží jeho ideové kořeny? O'Sullivan tyto kořeny vidí v názorové studnici, ze které čerpá svoje ideje tzv. aktivistický politický styl¹¹, jenž je symptomatický jak pro fašismus a nacismus, tak i pro komunismus. Jde o negaci a protiklad vůči klasickému omezenému politickému stylu, který je vlastní třeba liberalismu. Aktivistický politický styl stojí na čtyřech pilířích: společný cíl (ideologie), totální politika kolektivismu a společného osudu, neomezená moc a nestálé hranice (lid je držen pouze ideologií).¹² Tyto pilíře, které do velké míry podpírají fašismus, se paradoxně často vztahují k období osvícenství.¹³ Jean-Jacques Rousseau, který tak snil o svobodě, až svými ztotožňováním státu s lidem (suverénem s obecnou vůlí) a názory o člověku spoutaném v okovech společnosti¹⁴ zavedl k obhajobám totalitních metod, nemůže být samozřejmě obviňován z fašistických myšlenek. Avšak posloužil jako tvárná hmota fašismu stejně jako například Nietzsche, který přes své teze o „nadčlověku“, nebyl žádným nacistou.

Existují však jiní filosofové a myslitelé, u kterých o žádné dezinterpretaci jejich myšlenek nemůže být řeč. Jde například o nejrůznější rasistické myslitele nebo teoretiky práva a státu, kteří fašismus přímo či nepřímo ovlivnili. Mezi takové patří beze sporu Arthur de Gobineau, francouzský myslitel 19. stol., který rozvíjel své rasistické teorie, přičemž nejvíce se obával etnického míšení. Není pochyb o tom, že „gobinismus“ se svými názory o nadřazenosti jiných ras a etnické degeneraci míšením

---

⁹ PAXTON, R. O. (2007) *cit. d.*, s. 8-9. Robert O. Paxton zrod fašismu datuje dokonce zcela konkrétně ke dni 23. 3. 1919, kdy došlo k setkání italských veteránů, syndikalistů, protisocialistických futuristů a nacionalistů.

¹⁰ Ale už v roce 1920 se italský dobrodruh a básník D'Annunzio odvážil k nedlouho trvající okupaci malé provincie Fiume, která se dá v leččems považovat za první fašistický státeček. [O'Sullivan 2002: 104-110]

¹¹ O'SULLIVAN, N. (2002) *cit. d.*, s. 39-40.

¹² O'SULLIVAN, N. (2002) *cit. d.*, s. 39-42. To jsou základní rysy aktivistického stylu ve zkratce. Omezený politický styl se naopak sestává z myšlenek, že poutem společnosti je zákon (nikoli ideologie), že existují hranice soukromého a veřejného (stát versus společnost), že moc je omezena institucemi a že stát je definovatelná územní jednotka.

¹³ O'SULLIVAN, N. (2002) *cit. d.*, s. 46. Podle O'Sullivanova vznikly na základě: 1. nového pojetí zla, 2. nové teorie legitimacy lidové svrchovanosti, 3. nové pojetí svobody, 4. idea přeměňovat lidskou společnost v ráj. Na první pohled tedy „neškodná“ slova, která jsou však v tomto případě silně překroucena. Mezi základní rozdíly patří, že zatímco filosofie osvícenství je přísně racionalistická, fašismus je iracionalistický.

¹⁴ ROUSSEAU, J. J. (2002) *O společenské smlouvě neboli o zásadách státního práva*. Dobrá voda: Aleš Čeněk, s. 12-29.

inspiroval pozdější nacistické teoretiky. Jediný rozdíl zůstává v tom, že moderní rasismus věří ještě v nápravu, Gobineau věřil v determinované a definitivní smíšení, které „čisté“ rasy již dávno zničilo.¹⁵ Mezi další podobně rasové a v důsledku rasistické teoretiky, kteří ovlivnili či nějak jinak mohli ovlivnit „německý fašismus“, patří např. H. F. K. Günther, W. Darré, R. Knox, V. de Lapouge nebo H. S. Chamberlain.¹⁶ Tito lidé mluvili o biologickém či agrárním rasismu, jehož principem byla většinou bílá nadřazenost. Specifickým rasistickým přístupem je však také antisemitismus, který patří k základním kamenům nacistické filosofie.¹⁷ Ta pak představovala krutou syntézu dvou rasistických extrémů, jak teorie o bělošské nadřazenosti, tak antisemitismu.¹⁸ Tato syntéza byla tak radikální, že nemohla skončit jinak, než holocaustem. Rasismus také často vyvěrá a souvisí s radikálním pojetím nacionalismu - který sám o sobě slouží jako ideové východisko fašismu¹⁹ - neboť nacionalismus často vede ke xenofobii a od té už je krůček k rasismu.²⁰ Nacionalismus podle jeho kritika E. Gellnera „sám sebe vnímá jako universální věčný a veskrze platný princip“ a potřebuje ke své existenci silný centralizovaný stát.²¹ Slovy stejného historika, jde o „politický princip, který z kulturní podobnosti činí fundamentální sociální pouto“.²²

Právní, ekonomické a státotvorné aspekty fašismu pomáhali kromě Mussoliniho tvořit i jiní italští myslitelé (B. Vico, G. Gentile, V. Pareto, ad.), v Německu pak

---

¹⁵ ČERNÝ, V. (1995) *Rasismus, jeho základy a vývoj*. Olomouc: Votobia, s. 47-80; srv. GIDDENS, A. (1999) *Sociologie*. Praha: Argo, s. 239; srv. též BIDDISS, M. (1999) Gobineau and the Origins of European Racism. In BULMER, M.; SOLOMOS, J. (ed.) *Racism*. New York: Oxford University Press, s. 49-52 a POLIAKOV, L. (1999) Gobineau and his contemporaries. In BULMER, M.; SOLOMOS, J. (eds) *Racism*. New York: Oxford University Press, s. 52-56. Václav Černý analyzoval de Gobineaua ve 30. letech a jeho výsledný spis vyšel v roce 1939, tedy v samotný předvečer války.

¹⁶ ČERNÝ, V. (1995) *cit. d.*, s. 83-84; FREDERICKSON, G. M. (2003) *Rasismus: stručná historie*. Praha: BB Art, s. 87; NOLTE, E. (1998) *Fašismus ve své epoše*. Praha: Argo, s. 361-365; PASÁK, T. (1999) *Český fašismus 1922-1945 a kolaborace 1939-1945*. Praha, b. v., s. 25.

¹⁷ Jak již bylo naznačeno, rasismus, ale zejména antisemitismus, nejsou teoretickým znakem italského fašismu (např. [Lee 2004: 59]), ale německého národního socialismu. Přesto se v praxi antisemitismus a rasismus často ve fašistických režimech (Itálii a jinde) uplatňoval.

¹⁸ FREDERICKSON, G. M. (2003) *cit. d.*, s. 81.

¹⁹ např. BUDIL, I. T. (2006) Totalitarismus v komparativní perspektivě. In BUDIL, I. T.; ZÍKOVÁ, T. (ed.) *Totalitarismus 2. Ústí nad Labem: Nakladatelství Vlasty Králové*, s. 15-22.

²⁰ HOBBSAWM, E. J. (2000) *Národy a nacionalismus od roku 1780. Program, mýtus, realita*. Brno: CDK, s. 166.

²¹ GELLNER, E. (2003) *Nacionalismus*. Brno: CDK, s. 19-21.

²² GELLNER, E. (2003) *cit. d.*, s. 17.

zejména Carl Schmitt, kterého na postu oficiálního ideologa nacismu vystřídal Alfred Rosenberg.²³

Kromě filosofie jsou důležité i další znaky a metody, které jsou charakteristické pro fašismus. O'Sullivan je shrnuje do pěti základních, které definuje jako „fašistický světový názor“: korporativismus jako třetí cesta, iracionalita – mýtus – dynamika, vůdcovský princip, mesianismus a soběstačný stát ovládající svět.²⁴ Bylo by na tomto místě zbytečné rozebírat blíže tyto aspekty, neboť jejich názvy mluví samy za sebe, a navíc by na to zde nebylo ani dostatek místa. Pro přehlednost by bylo však přínosné stručně zrekapitulovat a popsat základní znaky a ideje fašismu tak, jak je zmiňují nejruznější politologové a historikové. Ještě předtím je nutné ale také nastínit skutečnost, že úhel pohledu na fašismus se liší v závislosti na názorovém přesvědčení a „původu“ zkoumajícího. Tedy, každý jiný směr, ideologie či třeba věda nazírá na fašismus jinak. Liberál podobně jako konzervativec vidí ve fašismu jasné zlo a negaci demokracie nebo základních hodnot, marxista nejreakčnější verzi kapitalismu. Žid historicky nesrovnatelné utrpení, psycholog mámení vůdců, sociolog naopak zmámené masy.²⁵ Český historik Pavel Kotlán v návaznosti na O'Sullivana mluví až o osmi „úhlech pohledu“ nazírání na fašismus. Někdo ve fašismu vidí iracionální vzpouru proti západní tradici (H. Arendtová, B. Croce), někdo ho ztotožňuje s vůdcovským principem (G. Knopp), někdo hledá jeho myšlenkové předchůdce (K. Popper, F. A. Hayek), někdo ve fašismu vidí časově podmíněnou věc (E. Nolte), někdo reakci (marxisté), někdo v něm spatřuje jednoduše zlo (E. Fromm, T. Parsons), někdo zkoumá ekonomické hledisko (A. F. K. Organski) a někdo kontinuitu v rámci komplexních dějin (N. O'Sullivan).²⁶

Shrnuto, jsme schopni vytvořit určitý kompilát dobře rozpoznatelných znaků fašismu. Námitky ohledně faktu, že některé znaky se hodí spíše k fašismu (syndikalismus) a některé spíše k nacismu (pohanství, rasismus) mohou být samozřejmě zcela správné, ale v tuto chvíli nejsou zásadní.²⁷ Přestože se některé charakteristiky fašismu shodují s postoji radikálních antifašistů, je na většině z nich

²³ PASÁK, T. (1999) *cit. d.*, s. 25; O'SULLIVAN, N. (2002) *cit. d.*, s. 157.

²⁴ O'SULLIVAN, N. (2002) *cit. d.*, s. 129 – 166.

²⁵ např. NOLTE, E. (1998) *cit. d.*, s. 47-51; O'SULLIVAN, N. (2002) *cit. d.*, s. 14-31.

²⁶ KOTLÁN, P. (2001) *Fašismus a jeho česká podoba*. Přerov: Šárka, s. 11-13.

²⁷ O rozdílech fašismu a nacismu pojednává stručně kapitola 1.1.

celkem dobře ilustrováno, proč vzbuzují takovou nevoli na opačném pólu politického myšlení. Čím se tedy fašismus zhruba definuje? Jsou to neomezený (aktivisický) politický styl, rozhodování bez diskuse, kategorie Přítel a Nepřítel a jejich nesmiřitelný boj²⁸, vůdcovský princip, mýtus a symbolika, mesianismus, partikularismus, nacionalismus, socialismus²⁹, syndikalismus (korporativismus), iracionalismus, romantismus, hierarchie (nerovnost), kontrarevoluce a reakce, pohanství, aplikovaná biologie a sociální darwinismus, antiliberalismus, antikapitalismus, antiburžoismus, antikomunismus, rasismus a antisemitismus, dynamičnost, militarismus, protiústavnost, nihilismus³⁰, řízená mobilizace, teritoriální expanze, simplifikace a absolutizace všech problémů, kult lidovosti, snaha o ekonomickou soběstačnost, vnímání světa jako střetu světónázorů, styl propagandy a demagogie, metoda přímé akce, tendence samovládnutí, odpor proti transcendenci, pocit krize a hrůza z úpadku, pohrdání materialismem, kolektivismus a snaha o větší integraci, násilí a voluntarismus.³¹

Tato různorodá směs jistě neobsahuje všechny rysy fašistického zřízení či filosofie, obsahuje ale ty nejdůležitější. Stejně tak obsahuje velké množiny bodů, které se prolínají s jinými ideologickými směry. Všímavý člověk se ihned také pozastaví nad tolika protichůdnými postoji, které fašismus dokáže sjednotit. A skutečně, jedná se o velmi pragmatickou a nebezpečnou synkretickou schopnost fašismu, který dokáže absorbovat i protichůdné názory a ideje, což dále komplikuje jeho pochopení. Někdy jde však o pouhou deklaraci řady postojů, které nemají na praxi žádný dopad a vliv.

---

²⁸ srv. SCHMITT, C. (2007) *Pojem politična*. Praha: Oikomenh, s. 26-27; SCHMITT, C. (2008) *Teorie partyzána*. Praha: Oikomenh, s. 83-85.

²⁹ Fašistický socialismus je velmi specifický, neboť se snažil podříditi kapitalismus státní ideologii. Je protiindividualistický a protiburžoazní, zejména je však antiegalitářský, což v zásadním rozporu se socialismem.

³⁰ Nihilismus je jedním z příkladů, na kterém nemusí existovat shoda. Zatímco O'Sullivan nihilismus uvádí jako jeden z úhlavních principů nacismu s přihlédnutím k tezí A. E. Rosenberga. Kroňski toto ztotožnění několik let předtím odmítá. Má za to, že nacismus naopak některé hodnoty až příliš zdůrazňuje, nemůže být tedy nihilistický.

³¹ srv. KOTLÁN, P. (2001) *cit. d.*, s. 19; BUDIL, I. T. (2006) *cit. d.*, s. 15; BALÍK, S.; KUBÁT, M. (2004) *cit. d.*, s. 101-102; O'SULLIVAN, N. (2002) *cit. d.*, s. 87-94, 110-129; NOLTE, E. (1998) *cit. d.*, s. 46, 539; PAXTON, R. O. (2007) *cit. d.*, s. 249-251; KROŇSKI, T. (1967) *Fašismus a evropská tradice*. Praha: Svoboda, s. 20-48.

1.3 Zeměpisné a historické rozpětí fašismu

V celosvětové akademické obci nepanuje žádná shoda v tom, co všechno lze za fašismus označit a co už ne. Nejužší pojetí může aplikovat fašismus pouze na Itálii, neboť národní socialismus lze považovat už za značně modifikovanou odchylku a ostatní meziválečné režimy považovat za běžné autoritářské státy. Nejširší pojetí může naopak zahrnovat téměř každý režim s náznakem autoritářských rysů. Hranice mezi fašismem a mezi „normálním“ autoritářstvím je tedy značně mlhavá.³² Například P. Kotlán tvrdí, že režimy Franka ve Španělsku, Salazara v Portugalsku či hnutí Action Francaise ve Francii za fašistické označit nelze.³³ E. Nolte či T. Pasák je naopak do fašismu řadí. S. Balík a M. Kubát také odmítají frankistické Španělsko uznat za fašistické, stejně jako například Pinochetovo Chile. V případě Chile argumentují maximální ekonomickou svobodou, v případě Španělska absencí totalitních snah o kontrolu lidského jedince.³⁴ Je pravda, že zvláště u nás došlo k jisté devalvaci slova „fašismus“, neboť komunistický režim tak označoval kdejaký jemu nepřátelsky nakloněný režim a tím zamlžil jeho specifičnost.

Pro nás jsou však důležité dvě jiné věci. Za prvé, fašismus ovlivnil takřka celou meziválečnou Evropu, podnítil mnoho fašistických hnutí a mnoho režimů s ním nakonec uzavřelo spojení nebo dokonce vládlo jeho metodami. V takovém případě se dá mluvit o státech v Pobaltí, Polsku, Finsku, Norsku, Belgii, Francii, Rakousku,³⁵ ale zejména Rumunsku, Bulharsku, Chorvatsku, Maďarsku, Slovensku, Španělsku, Portugalsku, ad. Za druhé, pojmy fašismus, neofašismus nebo antifašismus by se nemohly tolik rozšířit a být neustále skloňované, pokud by se jednalo skutečně o natolik časově a prostorově omezený fenomén. Nám při studiu soudobého antifašismu nezáleží tolik na akademickém konsenzu nad historickým termínem fašismus, jako na tom, kdo o tomto pojmu uvažuje a manipuluje s ním. V našem případě se slovo fašismus stává jakousi definicí rozloženou mezi odborníky, kteří ho zkoumají, popisují a klasifikují, mezi zastánce, kteří se k němu hlásí a odkazují se k němu (sebedefinice)

---

³² PAXTON, R. O. (2007) *cit. d.*, s. 248.

³³ KOTLÁN, P. (2001) *cit. d.*, s. 14.

³⁴ BALÍK, S.; KUBÁT, M. (2004) *cit. d.*, s. 117-119.

³⁵ Rakousko je velmi zajímavý případ země, kde se natvrdo střetly síly nacismu (rakouská NSDAP) a „austrofašismu“ (jednotky Heimwehru, ideologie katolického universalismu O. Spanna), místo toho, aby uzavřely spojení [Jeřábek 2008: 104-107].

a mezi ty, kteří se vůči němu vymezují a nějakým způsobem ho vnímají. Jinými slovy, přestože může existovat politologický konsenzus nad tím, že Franco nebyl „(klero)fašistou“, španělský aktivista brojící proti zastáncům Frankova režimu se klidně označí za antifašistu, neboť svůj boj vnímá jako boj antifašistický a španělský režim v letech 1939-1975 za režim fašistický. Němečtí „antifašisté“ bojují de facto nejvíce proti (neo)nacismu, stejně jako většina jiných antifašistů, přesto se nazývají tak, jak se nazývají. Při obecném nerozlišování pojmů fašismus a nacismus stejně většina význam tohoto vymezování se pochopí. K tomu je třeba ale dodat jednu důležitou a stěžejní poznámku týkající se dnešního antifašismu. Pojem fašismus je radikálními antifašisty často vnímán mnohem širěji a komplexněji, přičemž je k tomuto postoji připojena řada dalších názorů, které se vůbec nemusejí týkat samotného fašismu. Radikální antifašista není pouze antifašista, jeho definice se rozšířila. O tom viz dále.

1.4 Fašismus v českých zemích

Ačkoli byla První republika v letech 1918-1938 jakýmsi ostrůvkem demokracie uprostřed fašizující se autoritářské Evropy, ke kterému řada svobodomyšlných lidí na Západě vzhlížela s obdivem, i v ní se vyskytly fašistická hnutí a skupiny. Německý nacismus samotný byl pak nakonec ten, kdo ukončil toto krátké trvání demokratického Československa.

Co se týče přímo českého fašismu vzešlého z českého nacionalismu, tak měl v období před druhou světovou válkou politicky spíše marginální význam. První vlaštovkou se stala v roce 1922 skupina lidí sdružujícím se při listu Hanácká republika. První hnutí, která se objevila, se nazývala Národní hnutí a Červenobílí.³⁶ Jejich programem byl nacionalismus, tedy silný stát Čechů a Slováků, který se ostře vymezoval hlavně proti Maďarům a Němcům, kteří měli vlastní územní nároky vůči ČSR. Navíc čerstvá válečná zkušenost s Maďary vzbuzovala vášně. V letech 1923 až 1924 došlo ke sloučení těchto hnutí pod názvem Českoslovenští fašisté. V roce 1926 se hnutí přejmenovalo na Národní obec fašistickou, která se skládala již z několika

---

³⁶ PASÁK, T. (1999) *cit. d.*, s. 7, 451-452

organizací, včetně mládežnických.³⁷ Čeští fašisté byli podrobováni vojenským výcvikům pod vedením penzionovaných důstojníků a nosili černé uniformy. V roce 1929 se stal vůdčí představitel NOF Radola Gajda poslancem, v roce 1935 bodovala NOF již se ziskem 2,4% hlasů a 6 poslanců.³⁸ V témže roce byla založena národně socialistická Árijská fronta. V roce 1925 vznikla patrně největší česká fašistická organizace, politický klub Vlajka, která se politicky začala angažovat v roce 1930. Patřila mezi nejrazantnější fašizující politický subjekt, byť byla původně míněná jako intelektuální debatní klub. Naopak za války skončila ve znamení nacistické kolaborace.³⁹ „Vlajkaři“ v sobě mísili konzervativní nacionalismus, antisemitismus, antiliberalismus, korporativismus a fašistický kult síly.⁴⁰ V druhé polovině 30. let se však obrací k české verzi nacismu.

Programem českých fašistů a nacistů obecně byl antiliberalismus, antiintelektualismus, antikomunismus, antisemitismus, sliby rychlého vyřešení sociálních problémů, kritika korupce a kritika zavedených politických stran. V roce 1934 byla založena polofašistická strana Národní sjednocení, která spojila Československou národní demokracii, Národní ligu a Národní frontu. V jejím čele stál Karel Kramář, Jiří Stříbrný a František Mareš. Mezi lety 1938-1939 se pro někoho možná paradoxně – ale nacionalismus k tomu velel – většina fašistů postavila proti Německu. Za protektorátu se část fašistů přidala do Národního souručenství, zbytek se rozpustil v až 39 dalších organizacích. Existovala zde velká rivalita mezi Svatoplukovými gardami (spadaly pod Vlajku) a agrárně nacistickými Zelenými hákovými kříži, které čítaly údajně až 3 000 mužů. Čeští fašisté se za okupace projeví velmi různorodě, neboť řada z nich skončila v koncentračních táborech, část z nich otevřeně kolaborovala a část z nich se naopak vzhledem ke svému silnému vlastenectví stala zapřísáhlými odpůrci německého národního socialismu a okupace.⁴¹

---

³⁷ *ibid.*

³⁸ *ibid.*

³⁹ CUHRA, J.; ELLINGER, J.; GJURIČOVÁ, A.; SMETANA, V. (2006) *České země v evropských dějinách. Díl čtvrtý. Od roku 1918*. Praha: Paseka, s. 82.

⁴⁰ *ibid.*

⁴¹ PASÁK, T. (1999) *cit. d.*, s. 7, 451-452; KOTLÁN, P. (2001) *cit. d.*, s. 14. Ačkoli byl prvorepublikový český fašismus v mnoha ohledech zajímavý a pestrý (např. nepovedený pokus o Židenický puč v roce 1933, nepřátelství Edvarda Beneše a R. Gajdy), vzhledem k tématu je nutné se spokojit s krátkou parafrází Pasákova a Kotlánova textu.

Bylo však více než jasné, že u moci je sice fašismus (přesněji nacismus), ale nikoli český, nýbrž vnější a cizí. Němečtí nacisté začali „úřadovat“ na našem území již krátce po Mnichově a vyhnání českých obyvatel, kdy nasazené oddíly SS-Einsatzgruppen⁴² začaly zatýkat sudetské antifašisty. Po březnové okupaci okleštěné ČSR byla v Čechách spuštěna Aktion Gitter (Akce Mříže), při níž opět jednotky SS pozatýkaly politické odpůrce, přičemž jejich počet se do května 1939 vyšplhal asi na 4376.⁴³ Nadvláda nacismu však nelítostně pokračovala využívajíc tzv. „ochranné vazby“ pro politické odpůrce, která mohla trvat neomezeně dlouhou dobu, a tzv. *Sühnemassnahmen*, odvetných nacistických opatření namířených proti jakýmkoli známám občanské neposlušnosti. V den zahájení druhé světové války, 1. září 1939, byla zorganizována akce s názvem Albrecht I. (A1), která znamenala další vlnu zatýkání odpůrců režimu. 28. října během masových demonstrací byli zastřeleni studenti Václav Sedláček a Jan Opletal, jejichž následný pohřeb se proměnil v další politickou manifestaci a nesl se ve znamení střetů s jednotkami SS. Jako odvetu zavřeli nacisté české vysoké školy, popravili 9 studentských vůdců a několik set dalších studentů poslali do koncentračních táborů.⁴⁴ Teror se vystupňoval po nástupu R. Heydricha na místo zastupujícího říšského protektora v roce 1941. V tomto období začaly první židovské transporty, ve kterých se skončilo přes 92 000 Židů (přes 78 000 nepřežilo) a přes 4 500 cikánů (nepřežila většina). V září 1941 bylo vyhlášeno stanné právo a vytvořeny stanné soudy, což znamenalo novou vlnu represí a perzekucí, nové popravy (cca 400-500 lidí) a zatýkání. Po atentátu na Heydricha popravě neuniklo dalších asi 250 lidí. Nejkrutějším důsledkem „heydrichiády“ se staly v červnu 1942 dvě vypálené vesnice, Lidice a Ležáky. V tom samém měsíci byla spuštěna Akce E (Emigranti), která byla namířena proti rodinám emigrantů a při níž bylo popraveno asi dalších 250 lidí. Srpen 1944 přinesl akci Gitter s pořadovým číslem II. Když se válka chýlila ke konci, započala německá armáda aplikovat taktiku spálené země, tedy i na

---

⁴² Zvláštní pohotovostní jednotky, které často systematicky vyvražďovaly civilisty, intelektuály, komunisty a zejména Židy. Nejvíce mrtvých zanechaly během vraždění v SSSR.

⁴³ SLÁDEK, O. (1982) *Zločiny fašismu v českých zemích*. Praha: Český svaz protifašistických bojovníků, s. 12.

⁴⁴ SLÁDEK, O. (1982) *cit. d.*, s. 14-18.

území Čech (opatření ARLZ). Ke všem zločinům nacismu spáchaným do konce války na českém území je také nutno připočítat asi až 400 000 nuceně nasazených Čechů.⁴⁵

Po roce 1945 a zejména po roce 1948, za období komunistického režimu, byla fašistická ideologie vykreslována v těch nejčernějších barvách a sama o sobě byla, jako ostatně všude v Evropě, zcela zdiskreditována. V této době byla, jak říká přední český odborník na extremismus Miroslav Mareš, tato myšlenka v Čechách logicky nejslabší v celém 20. století. (Neo)nacismus byl redukován na zcela marginální a individuální snahy mladých lidí o provokaci komunistického režimu, přičemž šlo o velmi povrchní vyjadřování symbolikou, která měla často za cíl pouze zmiňovanou provokaci, nikoli reálné ztotožňování se s nacismem.⁴⁶ Sílit fašismus začal opět až po roce 1989.

Tento stručný nástin zejména předválečného a válečného období hlouběji dobovou a historickou situaci v Čechách neanalyzuje, ale může nám pomoci lépe pochopit, k čemu se soudobí čeští fašisté někdy odkazují, respektive na co čeští antifašisté často poukazují a vyvozují z toho jednoznačně odmítavé postoje, to vše v rámci českého prostoru. Dokazuje také, že české země mají celkem bohatou zkušenost s fašismem a že se nejedná o historicky okrajovou záležitost.

2. Historie antifašismu a jeho stručný průřez

Antifašismus obecně vznikl jako reakce na nový společensko-politický fenomén a objevil se ihned všude tam, kde se objevil fašismus. Jak už bylo lehce předesláno, v původním smyslu nejde o ideologii, která chce řešit problémy jinak než fašismus a tím se stát jeho konkurentem. Jde v podstatě o postoj, který v sobě zahrnuje zastánce nejrůznějších a nejprotikladnějších názorových proudů a myšlenek. Málokterá ideologie má pravděpodobně tolik nepřátel jako fašismus. Důsledkem je nejenom agresivita fašismu a jeho vlastní vytváření a pojmenovávání nepřátel, jak to popisuje Carl Schmitt, ale také samostatná a silná vlna odporu mezi „ne-fašisty“. Můžeme jistě polemizovat nad tím, kde leží hranice mezi pasivním ne-fašistou a aktivním antifašistou, nicméně bližší pohled ukáže, že jiné ideologické proudy se většinou a ve

---

⁴⁵ SLÁDEK, O. (1982) *cit. d.*, s. 28-58, 70.

⁴⁶ MAREŠ, M. (2003) *cit. d.*, s. 161-165.

velké míře vyznačují spíše ostrou negací a konfrontací fašistických východisek než bližším spojenectvím, byť se jejich názory a úhel pohledu mohou diametrálně lišit, jak bylo naznačeno v předešlých kapitolách.⁴⁷

2.1 Postoj k fašismu z hlediska jiných politických směrů

Prvním, kdo se v tomto výčtu nabízí, je samozřejmě marxismus, který se do pozice ústředního nepřítelů fašismu dostal spíše z prakticko-historického důvodu než z důvodu teoretického. Pod marxismus můžeme zařadit i klasický socialismus nebo komunismus, jenž z něho vychází.⁴⁸ Marxismus původně ani nepracuje s fašismem, neboť ho nepředpokládá a nezná ho, ale koncentruje se na kritiku kapitalismu, buržoazie a ekonomického liberalismu. Ve chvíli, kdy se na scéně objevil fašismus, vystoupil jako ostrá negace marxismu a komunismu, nehledě na to, že se první fašisté rekrutovali často z řad levicových socialistů nebo syndikalistů. Komunisté sice zpočátku chtěli fašisty využít k oslabení kapitalismu, ale vnímali fašismus jako stejné nebezpečí, proto ho neoznačovali jinak než „nástroj kapitalismu nejrozvinutějšího období“,⁴⁹ což velmi dobře zapadalo do konceptu jejich třídního boje a určení jejich nepřátel.

Podobně však fašismus také označují anarchisté,⁵⁰ o kterých bude ještě řeč. Ti fašismus odmítají ze zcela principiálních důvodů a stojí na zcela opačném názorovém pólu než fašismus, a to z hlediska otázky autority a svobody jednotlivce. Zatímco anarchismus hlásá rovnost a zrušení všech politických a společenských donucovacích institucí (a také ekonomických monopolů, proto odpor ke kapitalismu),⁵¹ tak fašismus naopak stojí na principu hierarchie a zbožšťuje stát. Nic na tom nemění ani fakt, že se Mussolini v jednom ze svých plamenných projevů zmínil o fašistickém „kultu

---

⁴⁷ Tento výrok musíme chápat z obecného hlediska, neboť se vždycky najdou nějaké styčné body mezi fašismem a jinou ideologií, příp. lze některé ideologie popsat jako bližší či vzdálenější fašismu než jiné. Např. socialismus díky svému kolektivismu nebo konzervatismus díky svému důrazu na řád a zákony bude jistě stát blíže fašismu než liberalismus, který má s fašismem minimum společných rysů.

⁴⁸ „Klasický“ socialismus znamená čistý socialismus definovaný Marxem, neboť fašismus je v jistém ohledu socialismem také inspirovaný a nacismus, tedy národní socialismus, ho obsahuje v samotném názvu.

⁴⁹ O'SULLIVAN, N. (2002) *cit. d.*, s. 22-24. O'Sullivan tuto teorii následně výstižně kritizuje, když se ptá, jak je pak možné, že se fašismus objevil i ve zcela kapitalisticky nevyvinutých zemích jako Itálie nebo Maďarsko.

⁵⁰ Leták ČSAF.

⁵¹ ROCKER, R. (2001) *Anarchismus a anarchosyndikalismus*. Praha: Nakladatelství ČSAF, s. 13.

anarchie“.⁵² To souvisí s již zmiňovanou tendencí fašistů deklarovat protichůdná stanoviska, stejně tak je však nutno dodat, že anarchie nerovná se anarchismus, jak se řada lidí mylně domnívá.

Přes všechny námitky o šíři pojmu „liberalismus“, lze i tento pojem zařadit do politického rámce (konec konců patří mezi tradiční politické ideologie) a vystopovat a přijmout jednu z jeho základních filosofických premis, kterou je tolerance a hodnotový pluralismus.⁵³ A ty jsou přesným a základním opakem a negací fašistické teorie a praxe. Liberalismus v tomto ohledu a zdůvodňování svého ne/anti-fašismu nepotřebuje téměř žádného dalšího komentáře. Je logické, že velká řada antifašistických postojů pramení právě z onoho „liberálního“ cítění jedince, pro kterého je fašismus zcela oprávněně opakem tolerance a svobody.

Pro doplnění dvou velkých směrů – socialismu a liberalismu⁵⁴ - chybí už pouze konzervativismus (či konzervatismus chcete-li), který trpí podobně jako liberalismus možnou širokou interpretací svojí vlastní definice. Někdo ho považuje za ryzí politickou ideologii, někdo ho vnímá pouze jako životně-politický postoj ke světu kolem, což se však vzájemně nijak nevylučuje. V politickém kontextu ho můžeme přesto označit za směr, který lpí a dbá na tradici, hierarchii a autoritě, soukromém majetku, pragmatismu a racionalitě, věří v nedokonalost člověka a organický základ společnosti.⁵⁵ Jak je vidět, v některých ohledech stojí konzervatismus fašismu blízko a někdy jsou dokonce konzervativci označováni za spojence nacistů a fašistů. To v mnoha případech jistě platilo a možná i platí, přesto musí být fašismus a nacismus klasickým konzervativcem odmítnut jako revoluční a narušující přirozený řád.⁵⁶

Do celkového výčtu politických ideologií nám už zbývá zařadit pouze menšinové a úžeji zaměřené proudy jakými jsou například enviromentalismus nebo feminismus. Ty také většinou stojí buď zcela mimo komparativní hodnotu, nebo na opačném pólu než na jakém stojí fašismus. Tyto směry nejsou pro naše zkoumání na

---

⁵² O'SULLIVAN, N. (2002) *cit. d.*, s. 156.

⁵³ GRAY, J. (2000) *Dvě tváře liberalismu*. Praha: Mladá fronta, s. 9-91.

⁵⁴ Anarchismus je v této kapitole zmíněn z prostého důvodu. Anarchismus je v otázce „antifašismu“ velmi hluboce zainteresován a v dnešní době se dá říct, že je zainteresován ze všech nejlouběji.

⁵⁵ HEYWOOD, A. (2008) *Politologie*. Příbram: Aleš Čeněk, s. 73-74.

⁵⁶ O revolučnosti nacismu a fašismu viz O'SULLIVAN, N. (2002) *cit. d.*, s. 43-44.

první pohled nijak relevantní, přesto například o feminismu můžeme prohlásit, že je silným spojencem antifašistických anarchistů.⁵⁷

2.2 Antifašismus v Čechách

Antifašismus (antinacismus) se u nás poprvé objevil zcela nepřekvapivě za První republiky. Odmítání fašismu úzce souviselo s faktem, že ČSR sousedila s Německem, od roku 1933 nacistickým, a fašistickým Maďarskem a Polskem. Odmítání této ideologie (nepočítaje samozřejmě zastánce) také gradovalo s postupem času a narůstající agresivitou fašistických států v Evropě.

Fašismus v Čechách nepředstavoval větší politickou sílu, pokud nepočítáme výraznou sudetoněmeckou podporu SdP a úzké spojení K. Henleina s Adolfem Hitlerem v druhé polovině třicátých let. Antifašismus byl omezen, do jisté míry podobně jako dnes, na pouliční střety, intelektuální kritiku, popř. bezzubá vyjádření politiků. Mezi hlasité odpůrce fašismu pak patřila samozřejmě KSČ.

Samotný Tomáš Garrigue Masaryk napsal ještě jako prezident, krátce po Hitlerově nástupu k moci v roce 1933, krátkou recenzi na knihu *Mein Kampf*, ve které varuje před Hitlerem a slovy Goetheho ho označuje za „nebezpečného“ muže.⁵⁸ Česká demokracie však neměla příliš šancí se rostoucímu vlivu a síle fašismu bránit. Vnitřní fašistické politické subjekty, jak bylo řečeno, se za republiku často postavily, ale vnější fašismus, německý nacismus, byl příliš silný.

Radikální odpor vůči fašismu, který se přetavil v ozbrojený odboj, se objevil až za nacistické okupace. Mohl mít řadu podob, od sabotáží v továrnách, stávek přes útoky na železniční tratě, vydávání tiskovin až po otevřený násilný boj. Na českém území fungovala Obrana národa, Petiční výbor Věrní zůstaneme a Politické ústředí. Jejich situace byla však nejednoduchá a jejich činnost extrémně nebezpečná. Do léta 1940 došlo ke značné destrukci fungování Obrany národa, a proto vznikla zastřešující odbojová organizace ÚVOD. Mezi ústřední odbojové organizace patřila i ilegální KSČ s exilovým vedením v Moskvě, která měla však situaci až do operace Barbarossa⁵⁹

---

⁵⁷ Viz dále.

⁵⁸ MASARYK, T. G. (2003) *Hitlers Credo*. In KOHOUT, J. (ed.) *Demokracie včera a dnes. Malá demokratická čítánka*. Praha: Univerzita Karlova v Praze – Pedagogická fakulta, s. 28-35.

⁵⁹ Útok Německa na SSSR, operace zahájena 21. - 22. 6. 1941. Do té doby platil pakt Ribbentrop-Molotov.

značně komplikovanou. V druhé polovině roku 1941 narostl počet stávek a sabotáží, čemuž se postavil nově jmenovaný zastupující říšský protektor R. Heydrich a snahy o odpor zlomil. V roce 1943 vznikl ještě Přípravný národně revoluční výbor, ten byl však do roku 1944 rozbit.⁶⁰ Domácí odboj pak dokázal připravit půdu pro osvobození zvnějšku, avšak sám v době protektorátu mnoho nezmohl. Došlo k řadě odvážných akcí a činů, mezi nejznámějšími jmenujme činnost tzv. Tří Králů nebo atentát na Heydricha. Avšak všichni, kdo se podíleli na zmíněné činnosti, skončili nakonec před popravčí četou. Jako nejmohutnější vlnu odporu lze označit Slovenské národní povstání z roku 1944, které však nepřekročilo hranice Slovenska a jehož vzednutí ukončily masakry a vojenský odpor německé armády. Vypáleno bylo několik desítek vesnic v centrálním Slovensku.

Porážka nacistického Německa a obnovení československého soustátí znamenalo radikální zúčtování s fašismem. O tři roky později, únorový komunistický puč na 41 let určil mantinely směřování Československa a uzamkl ho ve východním bloku. Komunistický režim byl svou podstatou - kterou zdůrazňoval – antifašistický. Nezapomínal neustále připomínat, kdo zejména porazil fašismus v Evropě: Sovětský svaz a komunistická ideologie. Projevy fašismu v rámci komunistického státu byly takřka nulové a nemyslitelné, režim také označoval kdejaký nepřátelský režim za imperialistický a fašistický. Opravdové znovuvzkříšení fašismu, jako mnoha dalších ideologií v oficiální rovině, nastalo až po pádu železné opony.⁶¹ Spolu s aktivizací fašismu došlo i k aktivizaci „občanského“ a radikálního antifašismu, což je přímá úměra, kterou lze vysledovat dodnes.

Naše práce, která si klade za cíl zmapovat „současný“ antifašismus, musela zmínit i tento krátký přehled předlistopadového a meziválečného antifašismu, byť se jedná vždy o negaci prvotně objevujícího se jevu, tedy fašismu, a jeho historie v mnohém kopíruje svého oponenta. To vše ale slouží k lepší přehlednosti v kontextu základní dichotomie fašismus – antifašismus. Nyní je konečně čas na současné projevy tohoto dichotomického boje u nás.

---

⁶⁰ SLÁDEK, O. (1982) *cit. d.*, s. 13-56.

⁶¹ Viz kapitola 3.4.

3. Současný fašismus a nacismus v ČR

Fašismus se historicky znemožnil, ale nikde, ať už ve střední Evropě nebo kdekoli jinde, zcela nezmizel a nezahynul. Naopak, často se mu daří verbovat nové a nové příznivce. Přesto se západoevropský fašismus a fašismus nově vzniklý v postkomunistickém prostoru liší. Na západě mohl bezprostředně navazovat na státní ideologie zaniklé spolu s režimem (platí zejména o západním Německu, Itálii, Španělsku nebo Portugalsku), ale v postkomunistické Evropě musel tuto tradici obnovit po dlouhé době přerušení a silných perzekucí vůči podobným názorům. Tato diskontinuita je patrná i v případě České republiky. Ale ani v západní Evropě se nyní, po několika desetiletích, nejedná o stejný fašismus či nacismus jako kdysi. Proto je na místě vyměnit tyto pojmy za termíny neofašismus a neonacismus, jelikož se jedná přes všechnu návaznost k vzorům minulosti v lecčems o nové ideologie.

3.1 Neofašismus a neonacismus

Netřeba se zmiňovat o tom, že ve veřejném a mediálním povědomí se tyto slova překrývají, splývají a tvoří opět de facto synonyma.⁶² Toto rozdělení je ale logické a nevyžaduje v obecném pojetí bližší vysvětlení. Neofašismus se snaží navázat na ideje fašismu, zejména toho italského, zatímco neonacismus navazuje na árijské pojetí německého národního socialismu Třetí Říše. Např. maďarští neofašisté se budou vztahovat k nacionalismu, ideji Velkého Maďarska nebo éře admirála Horthyho. Na druhé straně maďarští neonacisté nepohrdnou árijskou ideologií hitlerismu a radikálním rasismem. Neofašisté a neonacisté jsou však obecně množiny, které se mohou skutečně překrývat, a hranici mezi nimi je často těžké odhalit. Na druhé straně se však mohou ostře profilovat, konkurovat si a soupeřit spolu. Přesto všechno platí, že jejich politický program bývá v řadě věcí podobný, míří na podobně smýšlející jedince a liší se různým stupněm akcentace na různá témata. V obecném a stručném nástinu lze říct, že neofašismus je charakterizován spíše křesťanstvím, politickou propagandou, zaměřením na střední třídu a snahou o vládu zákona.⁶³ Neonacismus je ve stejném pořadí zaměřen spíše na starogermánský kult, násilí, dělnictvo a bílou

⁶² MAREŠ, M. (2003) *cit. d.*, s. 54-56; CHARVÁT, J. (2007) *cit. d.*, s. 74. Tyto dva pojmy podle M. Mareše slouží také jako synonymum pro pravicový extremismus. O přesnosti takových definic více v kapitole 3.2.

⁶³ CHARVÁT, J. (2007) *cit. d.*, s. 83-84.

revoluci.⁶⁴ Tato obecná charakteristika platí i pro český prostor, kterému se budeme věnovat nyní.

3.2 Vymezení ultrapravice, pravicového extremismu a radikalismu

Zde je třeba udělat krátkou zastávku, neboť pojmy ultrapravice (ultralevice), extremismus nebo radikalismus, jsou v našem případě hojně skloňované termíny a bylo by matoucí, blíže je neosvětlit. Opět je třeba poznamenat, že média či veřejnost tyto pojmy směšuje a nerozlišuje, stejně tak jako antifašistický postoj, který příliš nepotřebuje rozlišovat tyto termíny, jelikož se pro něj jedná o záležitosti podobného významu, pouze s jinou intenzitou. Politologie však tyto pojmy rozlišovat musí, neboť z jejího hlediska by bylo srovnávat např. křesťanské radikály s neonacisty matoucí, absurdní a nesprávné.

Začněme pojmem extremismus, jehož vyčerpávající definice stále chybí a jenž není nikterak zakotven ani v našem právním systému, který se proti němu ale snaží bojovat.⁶⁵ V politickém pojetí lze však extremismus (ať už pravicový nebo levicový) charakterizovat jako odchylku od obecně uznávaných norem a politický postoj, který se snaží o změnu politického řádu a systému, přičemž neodmítá použití násilí.⁶⁶ V našich podmínkách a v rámci našeho zkoumání je tedy extremismus něco, co se vymezuje vůči demokracii a liberálnímu chápání státního zřízení. Extremismus je však obecně pojem, který se může vymezovat vůči jakémukoli zřízení,⁶⁷ takže přesvědčeného republikána v době absolutní monarchie lze v tomto ohledu za extremistu označit také. V našem případě jsou extrémisté ti jedinci, hnutí a strany, které se snaží svrhnout demokratický pluralistický režim a nahradit ho jiným. Je více než zřejmé, že extremismus má vyloženě negativní konotace a pejorativní nádech. Proto je důležité používat tento termín obezřetně, neboť ho lze jednoduše zneužívat, což činí některé režimy, aby očernily a zdiskreditovaly politické konkurenty. Klasickým příkladem je Rusko, které politické odpůrce či média označuje za

---

⁶⁴ ibid.

⁶⁵ ČERNÝ, P. (2005) *Politický extremismus a právo*. Praha: Eurolex Bohemia, s. 7-11.

⁶⁶ DANICS, Š.; KAMÍN, T. (2008) *Extremismus, rasismus, antisemitismus*. Praha: Policejní akademie české republiky, s. 7; ČERNÝ, P. (2005) *cit. d.*, s. 7.

⁶⁷ CHARVÁT, J. (2007) *cit. d.*, s. 12.

„extremistické“, a tím je vylučuje z politického života a ještě je vystavuje trestnímu stíhání.⁶⁸

Nelze ale dávat rovnítko mezi extremismus a extrémní pól, tedy například mezi „pravicový extremismus“ a „extrémní pravici“, byť se to opět běžně děje. Pravicový extremismus totiž označuje skutečný extremismus a jeden z jeho směrů, zatímco extrémní pravice vyjadřuje umístění na krajní pozici, na jednom z pólů politického spektra.⁶⁹ Extrémní pól přitom může být v daném kontextu zcela demokratický, pouze leží nejkrajněji ze všech ostatních politických subjektů. To samé samozřejmě platí o levici.

Radikalismus je na druhé straně určitým protikladem konzervatismu, jakožto postoje k danému zřízení.⁷⁰ Radikalismus je pro rozsáhlé změny stávajícího systému, nikoli nutně pro jeho likvidaci.⁷¹ Představuje určitý mezistupeň mezi stávající demokracií a extremismem a leží na úplné hranici demokratického rámce, takže na rozdíl od extremismu ho lze označit ještě jako „ústavně-konformní“ postoj.⁷² Mezi jeho základní metody patří populismus a hlásání rozsáhlých reforem v oblasti společenské a ekonomické.⁷³

Stejně jako existuje pravicový i levicový extremismus, těsně za nimi se vyskytuje pravicový i levicový radikalismus. Pokud pak spojíme oba pojmy, tedy extremismus a radikalismus, vznikne nám politický prostor, který nazýváme „ultralevice“ nebo „ultrapravice“, protože hranice mezi extremismem a radikalismem zůstává opět křehká.⁷⁴

Za zmínku také stojí rozdělení slavného italského politologa Norberta Bobbia, který kromě své slavné dyády pravice-levice hájí i představu dyády umírnění-extremisté, která se s první dyádou nijak nekryje.⁷⁵ Každá strana, pravice i levice, mají své umírněné i své extrémisty. Zatímco pravici a levici rozdělují rozdílné cíle, umírněné a extrémisty rozdělují jejich metody. Pravicovní a levicovní extrémisté pak

⁶⁸ LUCAS, E. (2008) *Nová studená válka. Aneb jak Kreml ohrožuje Rusko i Západ*. Praha: Mladá fronta, s. 80.

⁶⁹ MAREŠ, M. (2003) *cit. d.*, s. 23-24.

⁷⁰ MAREŠ, M. (2003) *cit. d.*, s. 33.

⁷¹ CHARVÁT, J. (2007) *cit. d.*, s. 13.

⁷² ČERNÝ, P. (2005) *cit. d.*, s. 18.

⁷³ *ibid.*

⁷⁴ ČERNÝ, P. (2005) *cit. d.*, s. 19. Viz příloha č. 1.

⁷⁵ BOBBIO, N. (2003) *Pravice a levice. Důvod a smysl rozdělení politické scény*. Brno: CDK, s. 54.

mají řadu styčných bodů (např. odpor k demokracii) a jako extrémní se vzájemně dotýkají, což je často rozšířená představa o extremismu. Teoreticky jsou si extrémisté blízko, v praxi se často vylučují.⁷⁶

Shrnuto, pod termín ultrapravice spadá jak pravicový extremismus, tak pravicový radikalismus. Nutně tam nemusí spadat extrémní pravice. Extremismus a radikalismus se liší intenzitou svých nároků, protože radikálové své poměrně silné požadavky na změnu systému redukuje na populistický program a nežádají přímé svržení stávajícího řádu. Na druhé straně extrémisté žádají totální revizi stávajícího systému a jeho nahrazení, přičemž se uchylují k násilí jakožto prostředku k dosažení svých cílů. Radikalismus se ještě vejde do demokratického rámce, extremismus už nikoli, přičemž je někdy těžké rozpoznat, na jakých pozicích daný politický subjekt skutečně stojí. Podobná charakteristika platí o ultralevici, která nás bude zajímat v jiné kapitole, až budeme přemýšlet o zařazení antifašismu jakožto ideologie. Také je důležité zopakovat a zdůraznit, že ultrapravici vnímá politologie jinak, než jak jí vnímají ti, kdo se proti ní snaží vymezit (antifašisté).

3.3 Neofašismus a neonacismus v Čechách po r. 1989

V komunistické ČSSR neexistovaly téměř žádné projevy fašismu.⁷⁷ Ty se ve větší míře začaly objevovat až po sametové revoluci. Tehdy začaly pravicově extremistické skupiny či obecně ultrapravice (přestože se tak ve většině případů sami neoznačují) zpochybňovat nově nastolenou demokracii.⁷⁸ Stejně jako jinde v Evropě, neofašismus a neonacismus hledal své kořeny v různých historických případech. Také je nutno rozlišovat, jak upozorňuje M. Mareš, „objektivní“ vývoj české ultrapravice a „subjektivně“ pojaté tradice, které mohou vést a vedou pouze k řadě dezinterpretací.⁷⁹

O heterogenitě ultrapravice vypovídá nejen organizační, časový či geografický faktor, ale zejména faktor ideologický, neboť koncepcí a tradic, ke kterým se odvolává

⁷⁶ BOBBIO, N. (2003) *cit. d.*, s. 55-59.

⁷⁷ KOTLÁN, P. (2001) *cit. d.*, s. 61.

⁷⁸ MAREŠ, M. (2003) *cit. d.*, s. 175.

⁷⁹ MAREŠ, M. (2003) *cit. d.*, s. 109-110.

ultrapravice, je velké množství: od svatováclavské, přes katolickou, kališnickou, pohanskou, keltskou, sudetoněmeckou, až k rasistické a antisemitské.⁸⁰

Zatímco český neofašismus bude hledat kontinuitu (přičemž vlastně musí překonat dlouholetou diskontinuitu) v meziválečném prvorepublikovém a válečném fašismu, popř. jiných „fašismech“ (Španělsko, Chile), neonacismus bude klást důraz na Třetí říši, její ideologii a symboliku.⁸¹

3.3.1 Stručná charakteristika současného neofašismu v ČR

Jak bylo popsáno v předešlé kapitole, čeští neofašisté hledají kontinuitu v meziválečném fašismu nebo se vzhlížejí v jiných evropských fašismech. Na rozdíl od neonacismu zde existuje větší snaha o politickou angažovanost v rámci daných pravidel, snaha o nevydělování se ze společnosti, vyhýbání se totalitním aspektům svého programu a vyhýbání se násilí.⁸² Jejich programem bývá nacionalismus, šovinismus, antikomunismus, antidemokratické postoje, rasismus (spíše než na biologickém rasismu neofašismus staví na kulturních rozdílech, jde tedy spíše o „kulturalismus“⁸³ a etnocentrismus), antiamerikanismus, odpor k narkomanii, k homosexualitě a samozřejmě i k levici obecně.⁸⁴ Kromě toho, že neofašisté mohou mít programově blízko k neonacismu, často spolupracují i s křesťanskými nebo jinými pravicově konzervativními uskupeními.⁸⁵ Čeští neofašisté v rámci svého nacionalismu často rádi vzpomínají na husitské období, velebí českého patrona sv. Václava nebo poukazují na jiná „šťastnější“ historická období.

---

⁸⁰ MAREŠ, M. (2003) *cit. d.*, s. 175-178.

⁸¹ CHARVÁT, J. (2007) *cit. d.*, s. 74, 79.

⁸² CHARVÁT, J. (2007) *cit. d.*, s. 75-77.

⁸³ FREDERICKSON, G. M. (2003) *cit. d.*, s. 17. Kulturalismus znamená jakýsi „kulturní rasismus“ a nelze ho zcela ztotožňovat s rasismem založeným na „nenapravitelných“ biologických rozdílech.

⁸⁴ CHARVÁT, J. (2007) *cit. d.*, s. 75.

⁸⁵ V poslední době jako příklad křesťansko-fašistické spolupráce může posloužit občanská iniciativa D.O.S.T., která na první pohled spojuje pravicové demokratické politiky, ale ve skutečnosti spojuje i řadu ultrapravicových osobností, na což se snaží upozornit novinářka Ludmila Hamplová (Reflex, iHNed.cz). Její článek „Klerofašisti“ vyšel na antifa.cz. HAMPLOVÁ, L. Klerofašisti. *antifa.cz*, [online]. 9. 4. 2010. [cit. 2010-05-10]. Dostupné z WWW <<http://www.antifa.cz/content/klerofasisti---clanek-ktery-v-reflexu-nevysel>>.

3.3.2 Stručná charakteristika současného neonacismu v ČR

Neonacismus je bezpochyby extrémistickou ideologií. Můžeme zpochybňovat, zdali (neo)nacismus skutečně patří do sféry pravicového extremismu⁸⁶, ale obecné znaky pravicového extremismu se s pozicí neonacismu shodují. Jde zejména o odmítání rovnosti a lidských práv, odmítání práv jednotlivce, militarismus, násilí, nacionalismus, rasismus, xenofobii, homofobii, antibolševismus a odpor k levici, etatismus a natolik silný antiliberalismus, který žádá svržení demokracie.⁸⁷ Nic na tom nemění fakt, že pravicoví extrémisté se paradoxně rádi prezentují jako jediní správní a opravdoví obránci demokracie a obhájci občanských práv.⁸⁸

Neonacismus však narozdíl od neofašismu neakcentuje tolik národ jakožto rasu. V rámci spolenectví rasy musí jít jakýkoli nacionalismus stranou. Důležitější než politika je pro neonacisty subkultura a symbolika (Třetí říše, germánství, pohanství).⁸⁹ Ideově vévodí panářijský rasismus, antisemitismus⁹⁰, militantní antikomunismus, vůdcovský princip a antiliberalismus – to vše v doprovodu používání častého násilí.⁹¹

Zmíněné násilí je často zcela náhodné a zdaleka neslouží pouze jako projev nespokojenosti s režimem a vyvolávání revolučních bouří. Toto násilí opouští politickou scénu a nějaký revoluční či teroristický způsob a metody vyjadřování názorů a nátlaku, jelikož se přesouvá do ulic a běžného života. Soustředí se na individuální útoky vůči lidem jiné rasy či „nepřátelské“ vizáže, která může být spojena s jinou subkulturou,⁹² vůči lidem jiné sexuální orientace či jiných názorů. Oběťmi násilí se stávají ale i názorově rozliční či politicky zcela neangažovaní náhodně vybraní účastníci koncertů nebo návštěvníci barů a diskoték. Zcela zřetelným trendem se ale stávají násilné útoky vůči ideovým nepřítelům, tedy nejružnějším intelektuálům,

---

⁸⁶ Nacismus je složeninou slov „národní“ a „socialismus“, přičemž druhé slovo napovídá, že s pravo-levou osou si zde úplně nevystačíme. Navíc nacistický (ale i fašistický) program a praxe jsou natolik antiindividualistické a kolektivistické, že zde pravicové ideje často zcela selhávají. Existuje nicméně určitý akademický konsenzus, který nacismus a fašismus řadí „napravo“, proto se ho budeme zatím držet i zde.

⁸⁷ ČERNÝ, P. (2005) *cit. d.*, s. 28-29.

⁸⁸ DANICS, Š.; KAMÍN, T. (2008) *cit. d.*, s. 18-19, 23.

⁸⁹ CHARVÁT, J. (2007) *cit. d.*, s. 78-79.

⁹⁰ Neonacisté svůj rasistický boj považují za svatou rasovou válku, tzv. RAHOWA (Racial Holy War).

⁹¹ CHARVÁT, J. (2007) *cit. d.*, s. 78-79.

⁹² Snadným terčem se tak stávají Romové, černoši, ortodoxní Židé, ale i lidé nosící punkové účesy, dredy nebo jenom trochu extravagantní oblečení.

komunistům, anarchistům a zejména radikálním antifašistům. Tyto útoky končí často smrtí. Od roku 1989 zahynulo rukou neonacistů či rasistů více než 30 lidí.⁹³

Politicky je neonacismus stále velmi slabý, avšak jeho násilné projevy mimo politickou sféru jsou takřka všudypřítomné.

3.4 Ultrapravicová uskupení v ČR jakožto úhlavní nepřátelé antifašismu

Ultrapravicových stran, hnutí či zájmových skupin vzniklo za posledních 20 let velké množství. Jejich podrobná analýza by několikanásobně předčila možnosti a hlavně cíl této práce, proto je nutno postupovat značně redukovaně. Ultrapravicová scéna je velmi různorodá a od roku 1989 prodělala řadu změn, přičemž vystřídal několik fází od etablování se (1992), přes strukturalizaci (1993-1998), přeskupení se (1999-2002) až po současnou dobu, kterou J. Charvát nazývá „novým začátkem“.⁹⁴ Rozhodně se nedá říct, že by ultrapravice v současné době oslabovala, byť již nemá například zastoupení v Poslanecké sněmovně jako v 90. letech.

Různorodost ultrapravice spočívá nejen v radikálnosti (populisté, radikálové, extrémisté), v ideologii (neofašismus, neonacismus), ve formě organizace (politické strany, hnutí, skupiny), ale také v strukturalizaci kolem určitých osob a skupin. M. Mareš v tomto ohledu rozlišuje 4 směry: 1. osoby napojené na západoevropskou ultrapravicu (Le Pen), 2. osoby spojené s českou tradicí, 3. osoby napojené na americké ultrakonzervativce a 4. nazi-skinheads.⁹⁵

3.4.1 Ultrapravicové politické strany

Ultrapravicová scéna se i přes svůj antiliberalismus pokoušela a pokouší vyvtáret politické strany, které měly a mají ambice měnit politickou situaci skrze parlamentní systém. Povést se to mohlo jedině, a to nejvýznamnější ultrapravicové

---

⁹³ Odhadované číslo mrtvých je převzaté z *czechkid.cz* [online]. 20. 1. 2010. [cit. 2010-05-10]. Dostupné z WWW <<http://www.czechkid.cz/si1470.html>>. Na výstavě v Lidicích nazvané "Oběti neonacismu po roce 1989 v ČR" konající se v roce 2008 bylo 24 panelů, jenž každý představoval jednu oběť, viz *nezapomene.antifa.cz* [online]. 2008. [cit. 2010-05-10]. Dostupné z WWW <<http://nezapomene.antifa.cz/?p=43>> nebo WWW <<http://www.lidice-memorial.cz/ViewAttachment.aspx/priloha.pdf?AttachmentID=31>>. Fedor Gál mluví dokonce o 26 mrtvých Romech na území bývalého Československa od roku 1989. GÁL, F. (1998) Mýtus a realita alebo „inakost“ jako stigma. *Česká xenofobie*. Praha: Votobia, s. 36.

⁹⁴ MAREŠ, M. (2003) *cit. d.*, s. 181; CHARVÁT, J. (2007) *cit. d.*, s. 154.

⁹⁵ MAREŠ, M. (2003) *cit. d.*, s. 180.

politické straně po roce 1989, SPR-RSČ. Ta se jako jediná dokázala skrze volby probojovat do parlamentu.⁹⁶ Jednalo se o typickou pravicově populistickou stranu,⁹⁷ která si vydobyla popularitu svým radikálním programem a zejména svým vystupováním proti romskému etniku. Volby v roce 1996 byly pro tuto stranu však vrcholem, po kterém nastoupil už jen pád, jelikož už se republikáni do parlamentu nikdy potom nedostali. Strana se rozštěpila a vůdčí osobnost a předseda Miroslav Sládek si založil doposud neúspěšnou stranu s názvem Republikáni Miroslava Sládka (RMS),⁹⁸ dnes fungující opět pod názvem SPR-RSČ. Jiní „sládkovci“ (v čele s J. Víkem) zkusili založit jinou neúspěšnou stranu s názvem Republikáni.⁹⁹

Dalším velmi ambiciózním projektem, který začínal jako alternativa k Miroslavu Sládkovi, prošel si složitým organizačním vývojem a nakonec skončil v propadlišti dějin i díky svému napojení na neonacistickou scénu, je historie strany Pravá alternativa (PA), která zanikla v roce 2001.¹⁰⁰ PA měla vzniknout sloučením Vlastenecké republikánské strany (VRS), lidí z Národní Aliance (NA) a aktivistů z Národního odporu (NO), a její název měl znít Národně sociální blok (NSB), který však odmítlo ministerstvo vnitra registrovat.¹⁰¹ Již od dob vzniku VRS byla strana značně radikální a přes odmítání z podobných nařčení, to byla strana rasistická a antisemitistická, což bylo díky napojení na neonacistickou scénu jen logickým vyústěním. Členové NSB byli také často fyzicky napadáni radikálními antifašisty.¹⁰²

Zcela marginální ultrapravicovou politickou stranou po r. 1989 se stala Národně demokratická strana (NDS), odkazující se na stejnojmennou prvorepublikovou stranu, s volebními zisky kolem 0,01%.¹⁰³ Podobně dopadlo ultranacionalistické, antikomunistické a katolické Národní sjednocení (NSJ), které vzniklo v roce 2002.¹⁰⁴

O něco úspěšnější se v posledních letech jevila Národní strana (NS), jejíž počátky se datují na přelom tisíciletí. Sama se strana definuje jako pravicově konzervativní a národovecká strana, v praxi pak vystupuje jako radikálně

⁹⁶ V roce 1996 získala dokonce 8,01% hlasů a 18 mandátů v PS ČR. [Mareš 2003: 196]

⁹⁷ P. Kotlán SPR-RSČ označuje jako prefašistickou stranu. [Kotlán 2001: 64]

⁹⁸ DANICS, Š.; KAMÍN, T. (2008) *cit. d.*, s. 34.

⁹⁹ *ibid.*; MAREŠ, M. (2003) *cit. d.*, s. 242-243.

¹⁰⁰ CHARVÁT, J. (2007) *cit. d.*, s. 153.

¹⁰¹ CHARVÁT, J. (2007) *cit. d.*, s. 152-153.

¹⁰² MAREŠ, M. (2003) *cit. d.*, s. 232.

¹⁰³ MAREŠ, M. (2003) *cit. d.*, s. 243-247.

¹⁰⁴ CHARVÁT, J. (2007) *cit. d.*, s. 154.

euroskeptická ultranacionalistická strana.¹⁰⁵ Její program, který v jednu chvíli hovořil i o řešení „cikánské otázky“, však poukazuje i na rasistickou dimenzi. V roce 2007 NS založila tzv. Národní gardu, uniformované jednotky, které byly však brzy rozpuštěny ministerstvem vnitra.

Největší popularitu však v poslední době získala v tuto chvíli již rozpuštěná Dělnická strana (DS), která vznikla v roce 2003 kolem představitelů Republikánské mládeže.¹⁰⁶ Ta ve volbách do EP v roce 2004 získala sice pouhých 0,18% hlasů, a v roce 2006 ve volbách do PS ČR v koalici Právo a Spravedlnost jen 0,23% hlasů, ale ve volbách do EP v roce 2009 činil volební výsledek již 1,07% odevzdaných hlasů, který znamenal finanční příspěvek od státu.¹⁰⁷ Navíc se strana těšila velkému mediálnímu zájmu a stala se jedním z hlavních terčů v hledáčku radikálních antifašistů. Napojení strany na neonacisty a stranická činnost a násilné demonstrace, které vedly až k situacím podobným pogromům, nenechala chladným ale stát, který přes iniciativu ministerstva vnitra a na druhý pokus skrze NSS v únoru 2010 Dělnickou stranu rozpustil.¹⁰⁸ K tomuto kroku se stát odhodlal teprve počtvrté, předtím kvůli extremistickým projevům rozpustil Národní alianci (2000), Republikánskou mládež (2003) a Komunistický svaz mládeže (2006),¹⁰⁹ ale DS byla první takto rozpuštěnou politickou stranou. DS se však nenechala zaskočit a přetransformovala se do předem připravené politické strany s názvem Dělnická strana sociální spravedlnosti (DSSS). Jejím předsedou je stále bývalý sládkovec Tomáš Vandas.

---

¹⁰⁵ DANICS, Š.; KAMÍN, T. (2008) *cit. d.*, s. 35; MAREŠ, M. (2003) *cit. d.*, s. 250-254.

¹⁰⁶ CHARVÁT, J. (2007) *cit. d.*, s. 154.

¹⁰⁷ Volební výsledky převzaté z *volby.cz* [online]. 2010. [cit. 2010-05-11]. Dostupné z WWW <<http://www.volby.cz>>.

¹⁰⁸ NSS ve svém rozsudku odůvodnil rozhodnutí o rozpuštění této strany mimo jiné takto: „Soud na základě provedeného dokazování dovedl její ideové navázání na nacionální socialismus a neonacismus, stejně jako podporu násilí. To se projevilo nejprve v personální rovině, když DS absorbovala osoby z neonacistické, resp. krajně pravicové scény neštítící se násilí a následně svojí strukturou i ideově podporovala a oslavovala akce, na nichž k násilí došlo. Jedná se o podstatné skutečnosti, které potenciál DS zařadit se po bok politických stran fungujících v souladu se zákonem limitně přibližují nule. DS se těchto charakteristik navíc nezbavila ani po předchozím návrhu na její rozpuštění. Kalkulovat o zamítnutí návrhu po všech shora uvedených zjištěních Soudu s poukazem na to, že se stát měl nejprve pokusit o použití mírnějších prostředků k „nápravě“ DS, by pak bylo alibistickým zavíráním očí před zjevnou skutečností. Tato strana je založena na své dlouhodobé a nepřerušené ideologii nenávisti a násilí a je natolik pevně personálně i hodnotově spojena s krajně pravicovými hnutími v České republice, že její změna prakticky není možná. Vedla by totiž k popření samotných důvodů její existence. Za této situace pak nebylo namístě učinit závěr o pouhém pozastavení činnosti DS.“ Rozsudek NSS [online]. 2010. [cit. 2010-05-10]. Dostupné na WWW <http://www.nssoud.cz/docs/Delnicka_strana_original.pdf>.

¹⁰⁹ DANICS, Š.; KAMÍN, T. (2008) *cit. d.*, s. 26.

3.4.2 Ultrapravicové skupiny a organizace

Mezi nejvýznamnější ultrapravicové zájmové skupiny a organizace patří Vlastenecká fronta (VF), která je přes různé fáze odmlčení se stále aktivní. Vznikla v Brně a od počátku je napojená na neonacistickou scénu, byť sama to vehementně popírá.¹¹⁰ Snaží se sdružovat nacionalisticky smýšlející lidi a zapojovat je do případné politické aktivity, kde by měli hájit ideje vlastenectví, antikomunismu, trestu smrti, odporu k imigraci, prostituci, EU či NATO.¹¹¹ Druhou významnou organizací po r. 1989 je pak výše zmiňovaná Národní Aliance, která byla zakázána ministerstvem vnitra.¹¹² Její ideový základ byl velmi podobný jako u VF a vedl také ke střetům s antifašisty. NA vznikla v roce 1999 v Rakovníku a odvolávala se na prvorepublikovou Vlajku.¹¹³ Vedl ji Vladimír Skoupý a v době její existence vznikla z její iniciativy velká řada demonstrací.

Různorodých ultrapravicových skupin vzniklo po sametové revoluci ohromné množství a tak alespoň pro ilustraci jmenujme nějaké, ať aktivní či už zaniklé organizace, jenž vznikaly samy, štěpením, popř. fúzí: Vlastenecká liga, Národní front castistů, Klub Františka Ferdinanda D'Este, Řád Českého Iva, Obrana národa, Vlast.cz, Národní myšlenka, Vlastenecký klub, ad.¹¹⁴ Někde lze i z názvu vydedukovat, že tyto organizace sdružovaly či sdružují nejrůznější názorové směry, od kališníků, přes vlastence až po katolické fundamentalisty.

Proti výše zmíněným stranám a skupinám lze v obecném smyslu a v rámci antifašismu bojovat třeba jen i slovní agitací a podobně. Existují však i militantní až teroristické ultrapravicové organizace¹¹⁵, s nimiž radikální antifašisté vedou boj násilný. Tyto organizace se opírají zejména o neonacistickou ideologii a z toho vyplývající strategii a odůvodnění vlastního boje. Jejich mírně paranoidní, avšak silně zastávaný antisemitismus vede k představě existující židovské nadvlády (ZOG), proti které je třeba vést revoluční válku, stejně jako je třeba vést zmíněnou RAHOWA pro

¹¹⁰ MAREŠ, M. (2003) *cit. d.*, s. 285-296.

¹¹¹ *ibid.*

¹¹² CHARVÁT, J. (2007) *cit. d.*, s. 153.

¹¹³ MAREŠ, M. (2003) *cit. d.*, s. 327.

¹¹⁴ DANICS, Š.; KAMÍN, T. (2008) *cit. d.*, s. 34-36; MAREŠ, M. (2003) *cit. d.*, s. 296-348; CHARVÁT, J. (2007) *cit. d.*, s. 141-156.

¹¹⁵ M. Mareš jich ve své studii popsal až 44, byť jich existovalo a existuje jistě více. [Mareš 2003: 461-507]

zachování árijské rasy.¹¹⁶ Jejich strategie je definována jako strategie bez organizace, strategie tzv. „osamělých vlků“, či jinak taktika tzv. leaderless resistance (v překladu „odpor bez vůdce“), ve které se „bojovníci“ spoléhají pouze sami na sebe a tvoří izolované buňky, čímž zvyšují bezpečnost celku a jeho neprozrazení.¹¹⁷ Lze se však domnívat, že tento styl boje v ČR příliš nefunguje, protože neonacistická scéna je do velké míry propojená a značně hierarchizovaná. Násilný boj není veden pouze proti vládě a jiným rasám, ale také vůči všem ideovým nepřítelům, tedy zejména antifašistům.

První podobnou elitní organizací skládající se z nazi-skinheads byla Nová česká jednota, která však brzy zanikla.¹¹⁸ Mezi nejznámější a také asi nejnebezpečnější skupiny patřili již neaktivní Bohemia Hammerskins (BHS), pobočka celosvětového hnutí Hammerskins.¹¹⁹ Jejich násilí vyvěralo z přesvědčení o vytváření nového člověka a panárijského rasismu, který nestrpěl i takové věci jako drogy či alkohol.¹²⁰ Podobně se profilovala zdejší pobočka mezinárodní propagační a distribuční neonacistické platformy Blood and Honour Division Bohemia (BaH) a její teroristické odnože Combat 18 (C18). Okrajovou činnost na českém území vyvinula například pobočka White Aryan Resistance (WAR) nebo Neviditelná říše rytířů KKK.¹²¹

V roce 2006 došlo k založení neregistrované organizace Národní korporativismus (NK), jehož činnost měla oživit ultrapravicovou scénu, která byla v útlumu. V roce 2008 však ukončil svoji existenci s odůvodněním, že není vhodné tříštit národoveckou scénu a začal fungovat pod hlavičkou Autonomních nacionalistů (AN),¹²² kteří nyní patří mezi neaktivnější subjekty neonacistické scény.

V současné době je však nejsilnější a neaktivnější neregistrovaná neonacistická organizace Národní odpor, která se na přelomu tisíciletí vydělila z BaH. NO má pobočky po celé republice a kontakty například na německou neonacistickou scénu.¹²³

---

¹¹⁶ ČERNÝ, P. (2005) *cit. d.*, s. 50-52.

¹¹⁷ *ibid.*

¹¹⁸ MAREŠ, M. (2003) *cit. d.*, s. 465.

¹¹⁹ KOTLÁN, P. (2001) *cit. d.*, s. 67.

¹²⁰ MAREŠ, M. (2003) *cit. d.*, s. 470-473.

¹²¹ MAREŠ, M. (2003) *cit. d.*, s. 465-485.

¹²² *srv. Národní korporativismus ukončuje svoji činnost. Autonomní nacionalisté* [online]. 2008. [cit. 2010-05-11]. Dostupné z WWW <<http://nacionaliste.com/view.php?navezclanku=narodni-korporativismus-ukoncuje-svoji-cinnost&cislocclanku=2008040002>> [cit. 2010-05-09].

¹²³ MAREŠ, M. (2003) *cit. d.*, s. 489-493.

Program NO je násilně aktivistický, antikomunistický, nacionalistický, antianarchistický a ostře se vymezující proti militantnímu antifašismu.¹²⁴ S NO je také spjata kampaň Anti-Antifa, která přerostla v jakési bojůvky, které mají být zaměřeny výhradně proti členům Antifašistické akce (AFA), liberálům, odpadlíkům, apod., využívajíc fyzickou konfrontaci, neboť to je oblast, ve které se neonacisté v boji proti AFA snaží nějakým způsobem konkrétněji a lépe reagovat.¹²⁵

3.5 O hnutí skinheads

Stejně jako média a veřejnost svévolně nakládají s termíny extremismus nebo radikalismus, fašismus a nacismus, tak také někdy bez bližších informací mluví o „skinheadech“, které používají jako synonymum pro člena neonacistického hnutí, rasistu a násilníka. To je však značná dezinterpretace, ke které se bohužel uchylují i někteří autoři v odborných textech. Skinhead¹²⁶ je (nebo spíše byl) sice oblíbeným hnutím, subkulturou či jenom image mezi neonacisty, avšak původní skinhead nemá s touto ideologií nic společného. Pro přesnější definici je lépe hovořit tedy o skinheads (členové původně nerasistického hnutí) na jedné straně a ultrapravicových, rasistických, fascho nebo třeba nazi-skinheads na straně druhé.¹²⁷

Původní hnutí skinheads vzniklo v 60. letech ve Velké Británii a mezi jeho předchůdce patřili tzv. Mods („modernisté“), kteří se dělili na intelektuální křídlo (smooth-mods) a dělnické křídlo (hard-mods).¹²⁸ Z tohoto druhého křídla, drsného prostředí hospod, fotbalového fandění a pouličních bitek vzniklo díky imigrantskému vlivu z Jamajky (tzv. Rude Boys) hnutí, kterému se začalo díky vzhledu (oholené hlavě) říkat Skinheads. Že by tedy černoši z Jamajky měli hlásat rasistické myšlenky o bílé nadřazenosti je v tomto světle zcela absurdní. Jamajčané přivezli na britské ostrovy hudbu zvanou ska, předchůdce reggae, která se stala jednou z ústředních rysů

---

¹²⁴ viz *odpor.org* [online]. 2010. [cit. 2010-05-10]. Dostupné z WWW <<http://www.odpor.org>>; MAREŠ, M. (2003) *cit. d.*, s. 493.

¹²⁵ MAREŠ, M. (2003) *cit. d.*, s. 497-499.

¹²⁶ Skin = angl. kůže, head = angl. hlava.

¹²⁷ Například v Rusku rasistickým skinheads antifašisté neřeknou jinak než Boneheads (bone = angl. kost), viz antifašistický dokumentární film *Antifascist Attitude* (Antifašistický postoj, 2009).

¹²⁸ MAREŠ, M. (2003) *cit. d.*, s. 403-404.

skinheadské subkultury.¹²⁹ Kromě hudby a a oholených hlav charakterizuje hnutí skinheads i styl oblékání. Mezi známé skinheadské oděvní značky pak patří charakteristické Dr. Martens, Levis 501, Ben Sherman, Fred Perry a Lonsdale.¹³⁰ Drsné prostředí, kult mužnosti,¹³¹ dělnický původ a časté násilí však začalo eskalovat a na přelomu 60. a 70. let se objevily první útoky na imigranty.¹³² V druhé polovině 70. let se začínají výrazně profilovat rasističtí skinheads a levicoví skinheads, přičemž zcela mezním okamžikem se stává rok 1977, kdy vzniká skupina Skrewdriver,¹³³ která se časem otevřeně přihlásila k nacistickým myšlenkám Třetí říše.

Od té doby roste počet rasistických skinheads a proto i dnes, po více než 30 letech, platí slovo skinhead jako synonymum pro rasistického násilníka. Nazi-skinheads alias WP skinheads (tzn. White Power skinheads, jak často sami sebe označují) jsou patrně nejnebezpečnější složkou neonacistické scény a využívají nejvíce zmíněného náhodného násilí vůči svým „nepřátelům“.¹³⁴ Přesto existují – i v Čechách - stále apolitičtí tradicionalističtí a Oi! skinheads, kteří se hlásí ke svým prvopočátkům. Dále existují tzv. SHARP skinheads a RASH skinheads,¹³⁵ kteří se ostře vymezují vůči rasistickým skinheads (patří mezi násilí využívající antifašisty) a profilují se, zejména v druhém případě, velmi levicově.

Automatické vnímání člena skinheads jako neonacisty má tudíž dvě nevýhody. První spočívá v tom, že se tím zbytečně škodí původní skinheadské subkultuře, byť je

---

¹²⁹ Další informace viz *skaweb.cz* [online]. [cit. 2010-05-11]. Dostupné z WWW <<http://www.skaweb.cz>>. Mezi nejslavnější kapely žánru ska patří Skatalites, které představují tzv. první vlnu ska na Jamajce. Spolu s hnutím skinheads a hraním ve VB se datuje druhá vlna ska a mezi nejznámější ska skinheadské kapely patří např. Bad Manners, The Selecter nebo The Specials. Dnes existuje již jakási postmoderní a žánrově různorodější třetí vlna ska, do které patří i řada českých kapel, které mají mezi sebou někdy skinheady a vždy se profilují antirasisticky a mnohdy otevřeně antifašisticky. Mezi nejznámější jmenujme Green Smatroll, Fast Food Orchestra, The Chancers nebo Prague Ska Conspiracy. Za skinheadskou antirasistickou, avšak rockovou, kapelu můžeme označit například Last Strike.

¹³⁰ MAREŠ, M. (2003) *cit. d.*, s. 404.

¹³¹ Existují však i ženské skinheads, tzv. skingirls či renees.

¹³² MAREŠ, M. (2003) *cit. d.*, s. 405.

¹³³ MAREŠ, M. (2003) *cit. d.*, s. 406; BROWN, T. S. Subcultures, pop music and politics: skinheads and "Nazi rock" in England and Germany. *Journal of Social History* [online]. 2004. [cit. 2010-05-11]. Dostupné z WWW <http://findarticles.com/p/articles/mi_m2005/is_1_38/ai_n6234788/?tag=content;col1>. ISSN: 1527-1897. Tato původně punková kapela změnila zcela svůj image a její frontman Ian Stuart Donaldson se stal slavnou postavou nově vznikající neonacistické scény. Zakládal a stál v čele BaH.

¹³⁴ MAREŠ, M. (2003) *cit. d.*, s. 408.

¹³⁵ SHARP = Skinheads against racial prejudices, RASH = Red and anarchist skinheads.

potřebné uznat, že se nejedná o žádné „svaté a nespokvrněné“ muže.¹³⁶ A za druhé, image neonacistů se posunula v posledních letech úplně jinam a změnila se.¹³⁷

3.5.1 Skinheads v ČR

O organizaci některých skinheads bylo již něco řečeno v kapitole 3.4. Je však vhodné se velmi stručně zmínit, v návaznosti na předešlý text, o krátké historii skinheads v České republice. První skins se objevili již v druhé polovině 80. let a jejich vývoj byl úzce spjat se subkulturou punk (mezi první kapely patřila Oi Oi Hubert Macháně a následně nejznámější česká skinheadská kapela Orlík).¹³⁸ Po revoluci a s přístupem k informacím ze Západu došlo k rychlé diferenciaci a profilaci punku¹³⁹ versus skins a následnému dělení skinheadské scény na kališníky, NS skins¹⁴⁰ a nerasistické skins (SHARP, Redskins).¹⁴¹ V 90. letech, patrně v dobách největší slávy tohoto hnutí, se rasističtí NS skins jakožto nejpočetnější odnož skinheads věnovali výše popsané činnosti, tedy zejména násilí na Romech, anarchitech, squatterech a jiných subkulturách. Na přelomu tisíciletí se počet skinheads odhadoval na 7 až 8 tisíc, přičemž největší koncentrace skinheads spadá na severní Moravu a do Prahy.¹⁴²

3.6 Image, kultura a propagace českého neonacismu

Český neonacismus fluktuluje mezi politickou aktivitou a životem v subkultuře. Tato subkultura, která byla dlouhou dobu ve znamení skinheadské kultury, je však v poslední době na ústupu – mluvíme-li o vizuální dimenzi - a zůstává z ní snad jen vyholená hlava. I když nazi-skinheads stále existují, neonacistická scéna se i zdůvodů pragmatičtěji změnila. Pokud kdysi neonacisté převzali (podle tradičních

---

¹³⁶ srv. VEDRAL, H. Pravda o skinheads: žádní andělé, ale ani čistokrevní rasisti. *iDNES.cz* [online]. 20. září, 2008 9:20 [cit. 2010-05-12]. Dostupné z WWW < http://zpravy.idnes.cz/pravda-o-skinheads-zadni-andele-ale-ani-cistokrevni-rasisti-p4m-/kavarna.asp?c=A080918_165208_kavarna_bos>. ISSN: 1210-1168.

¹³⁷ K celkovému výčtu by se hodilo dodat, že mezi neonacisty a skinheady je také mnoho násilnických fotbalových fanoušků, tzv. hooligans.

¹³⁸ MAREŠ, M. (2003) *cit. d.*, s. 411-412.

¹³⁹ Punk je přes svoji „asociálnost“ spíše levicovou subkulturou, ačkoli se někteří členové podílejí na rasistickém násilí. Takové chování je však v menšině, stejně jako je zcela marginální odnož tzv. nazi-punku.

¹⁴⁰ NS Skins = národně socialističtí skins, nazi-skinheads.

¹⁴¹ MAREŠ, M. (2003) *cit. d.*, s. 413.

¹⁴² MAREŠ, M. (2003) *cit. d.*, s. 415.

skinheads spíše „vykradli“) skinheadskou kulturu, dnes se opět inspirují jinde a do velké míry kopírují své názorové oponenty, tedy anarchisty. Neonacisté se snaží vypadat v poslední době „konformněji“ či sportovněji. Mají vlastní oděvní značky, které často vznikly z neonacistické iniciativy. Mezi klasické neonacistické značky nošené v Čechách, které jsou na neonacistickou scénu přímo napojeny, patří Thor Steinar, Grassel, Nibelung a Eighty-Eight. Dalšími oblíbenými značkami, které však nejsou přímo neonacistické, jsou Pitbull, Hooligan, Troublamaker nebo Umbro (značky oblíbené například mezi hooligans). Nakonec jsou to klasické skinheadské značky jako Fred Perry, Ben Sherman a zejména Lonsdale. Ty však otevřeně skrze reklamní kampaně deklarují svůj odstup od neonacismu.¹⁴³ V čem však kopírují své „nepřátele“ je snaha o vytváření „black blocu“ na demonstracích, tedy taktice, kdy se zúčastnění demonstranti odění v černém oblečení a zahalení brání identifikaci ze strany represivních složek nebo ideologických oponentů. Tato strategie pochází původně od německých anarchistů.

Neonacistickou subkulturu nespojuje jenom ideologie, oblečení, společné demonstrace a násilí, ale i hudba jako mnohdy stěžejní tmelící složka. Existuje mnoho neonacistických kapel, které se profilují vyloženě politicky a pronacisticky, stejně jako se koná mnoho (často nelegálních) akcí a koncertů, kde tyto kapely hrají. S návazností na nazi-skinheads jsou tyto kapely nejčastěji rockové. Muzice samotné se někdy říká White Power Music. Opět jako reakce a kopie protivníků vznikla na Západě hudební kampaň Rock Against Communism (RAC), která se vymezuje vůči kampani Rock Against Racism (ROAR), která vznikla v roce 1976 ve Velké Británii.¹⁴⁴ Oblíbeným

---

¹⁴³ Více informací o neonacistických značkách a image v kampani a bulletinu Člověka v tísni o pravicovém extremismu (nejen) v České republice [online]. [cit. 2010-05-09]. Dostupné z WWW <http://www.chcetehe.cz/content/wp-content/neonacek_c3.pdf> nebo v antifašistické kampani We will rock you. [online]. [cit. 2010-05-09]. Dostupné z WWW <<http://wwry.antifa.cz/>>. O přesunu neonacismu od skinheadských značek k jiným, mluví i M. Mareš, např. v Lidových novinách: POLÁKOVÁ, M. Víš, co máš na sobě? ptá se úřad vlády. *Lidovky.cz* [online]. 31. října, 2009. [cit. 2010-05-12]. Dostupné z WWW <http://www.lidovky.cz/vis-co-mas-na-sobe-pta-se-urad-vlady-d59-/ln_noviny.asp?c=A091031_000019_ln_noviny_sko&klic=233989&mes=091031_0>. ISSN: 1213-1385.

¹⁴⁴ MAREŠ, M. (2003) *cit. d.*, s. 408; nebo též na tomrobinson.com [online]. [cit. 2010-05-12]. Dostupné z WWW <<http://www.tomrobinson.com/trb/rar.htm>>

žánrem neonacistů je pak black metal (označovaný díky svému zaměření jako NSBM), ale ultrapravicová scéna zasahuje v poslední době i například hip-hop.¹⁴⁵

Sdružování neonacistů funguje i skrze právě výše zmíněné koncerty, jinak klasicky přes organizace, zájmové skupiny a politické strany. Tato spolupráce je často mezinárodní. Propagace funguje na bázi videí, internetu, časopisů, nejrůznějších zinů, samolepek a letáků. Je opět nutno poznamenat, že často se tak děje dosti neoriginálně. Neonacistická skutečně kopíruje určitou image a kampaně od svých protivníků. Kromě výše zmiňovaných, se jedná i o antifašistické kampaně Good Night White Pride a Let's Fight White Pride (předělané na Good Night Left Side a Let's Fight Left Side), Love Football Hate Racism (Love Football Hate Multi Cult), We Will Rock You (pokus o We Will Love You), dále o loga, která se až nápadně podobají logu NO nebo AN, odznaky, plakáty, letáky, nápisy, atd, atd.¹⁴⁶ Toto způsobuje akorát další matení a nepřehlednost, která často vede k nerozeznání dvou diametrálně odlišných stran. Otázkou zůstává, zdali je to čistý záměr neonacistů, nebo jen zcela vyprázdňená inspirace.

3.7 Rasismus ultrapravice

Rasismu je třeba věnovat alespoň stručný prostor, neboť se jedná o zcela ústřední rys soudobé neonacistické, ale i ultrapravicové, scény. Rasismus, v našem případě teorie o nadřazenosti bílé rasy či kultury (kulturalismus), a antisemitismus pak slouží jako ideové východisko a lákadlo pro potenciální sympatizanty. Neonacistické skupiny jsou obecně prostorem popíračů holocaustu,¹⁴⁷ je ale pravda, že v druhém případě, v případě antisemitismu, faktor „lákadla“ tolik nefunguje. Sice je antisemitismus v ČR stále přítomný, historicky vždy vysledovatelný (pokaždé z jiných důvodů), ale není nijak rozšířeným jevem. Těsně po roce 1989 označilo svůj vztah

---

¹⁴⁵ WALACH, V.. Perspektivy krajně pravicového hip-hopu v Česku. *Rexter* [online]. 2010. č. 1 [cit. 2010-05-12]. Dostupné z WWW < <http://www.rexter.cz/perspektivy-krajne-pravicoveho-hip-hopu-v-cesku/2010/05/03/>>. ISSN: 1214-7737

¹⁴⁶ SEDMIHRADSKÁ, P. Ukrást módu levičákům. *A2* [online]. 2009. č. 9 [cit. 2010-05-11]. Dostupné z WWW <<http://www.advojka.cz/archiv/2009/11/ukrast-modu-levicakum>>. ISSN: 1803-6635; *antifa.cz* [online]. 30. 3. 2010. [cit. 2010-05-11]. Dostupné z WWW <<http://www.antifa.cz/content/velka-nazi-vykradacka>>.

¹⁴⁷ LIPSTADTOVÁ, D. (2006) *Popírání holocaustu*. Praha: Paseka, s. 25.

k Židům za „špatný“ pouze 5% dotázané populace.¹⁴⁸ Přesto je antisemitismus v rámci ultrapravicové ideologie dost silný. Co však antisemitismus stírá, je antisionismus, který ale slouží často jako zástěrka a s antisemitismem se nemusí nijak vylučovat.¹⁴⁹ Málokdo se dnes, pokud se uchází o veřejné sympatie, přihlásí otevřeně k antisemitismu, který je nejen díky holocaustu obrovským tabu. Latentní lidový antisemitismus je však relativně rozšířený.¹⁵⁰

Český rasismus, který je nejrozšířenější a který může sloužit jako velmi dobrý nástroj k oslovení veřejnosti, je jednoznačně namířen proti romskému etniku. Protiromská rétorika může vzhledem k většinovému českému postoji přinést politické ovoce, o čemž se přesvědčovala dlouho například SPR-RSČ. Stejně i dnes je tato problematika hlavním tahákem a tématem DS (DSSS) nebo NS. Zatímco ale neonacista bude mluvit o biologickém rasismu a fyzickém řešení, průměrný český rasista je spíše zmiňovaným kulturalistou, jde mu spíše o nadřazování jedné kultury a etnika a odmítání druhé, romské, kterou pohrdá a obviňuje z kriminality a podobně. Jiný český rasismus může být zase namířen proti Ukrajincům nebo Vietnamcům, kteří budou obviňováni z obsazování pracovních míst.

3.8 Vztah státu a ultrapravice

Jak bylo řečeno, ultrapravice se skládá z populistů, radikálů, ale i extrémistů. Pokud je daný politický subjekt označen za „ústavně-konformní“, tedy v souladu s demokratickými principy, neexistuje nic, co by právně ospravedlňovalo jeho perzekuci. V takovém případě se boj proti ultrapravici přenáší mezi běžné lidi (např. volby, demonstrace, výstavy, osvěta). V případě politického extremismu je věc ale složitější, neboť stát stojí mezi dilematem udržování demokratické soutěže a jejich principů (mají právo na demokratickou soutěž ty subjekty, které ji chtějí svrhnout?) a snahou zabezpečit demokratický systém (koncept „bránící se demokracie“).¹⁵¹ Český

---

¹⁴⁸ SVOBODOVÁ, J. (1994) Zdroje a projevy antisemitismu v Českých zemích 1948-1992. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, s. 71.

¹⁴⁹ LAQUEUR, W. (2007) *Měníci se tvář antisemitismu*. Praha: NLN, s. 13.

¹⁵⁰ srv. LAQUEUR, W. (2007) *cit. d.*, s. 121; nebo viz Zpráva o projevech antisemitismu 2004. *Fórum proti antisemitismu při Židovské obci v Praze* [online]. 2005 [cit. 2010-05-12]. Dostupné z WWW <http://www.fzo.cz/db_img/soubor321_330.pdf>.

¹⁵¹ Tato koncepce je často kritizována pro narušování svobody slova nebo omezování politických práv ze strany některých občanských sdružení (u nás např. Iuridicum Remedium).

stát stojí někde uprostřed, jelikož již několik hnutí zakázal a proti „extremismu“ se snaží bojovat, ale nečiní tak úplně všude. Kromě deklarace názorů potřebuje i konkrétní důkaz o nebezpečnosti daných subjektů, aby začal sám konat. O komplikovanosti tohoto problému svědčí také například existence KSČM, která patří zase na opačný pól politického spektra.

4. Současný antifašismus v ČR

Jak vidno, než jsme se dostali k základnímu zkoumanému tématu, museli jsme vysvětlit jiné pojmy, zejména pojmy jako fašismus, nacismus nebo politický extremismus. Existence antifašismu je opravdu zcela závislá na existenci fašismu. Jak si ukážeme, např. Antifašistická akce není programově jenom antifašistická, ale základní program je naprosto zřejmý. Ačkoli je střet fašismu s antifašismem v současnosti hojně omílaným tématem, tak jak bylo zmíněno v úvodu, mnoho literatury na toto téma neexistuje. Několik zmínek můžeme najít v textech M. Bastla, J. Charváta, M. Mareše, M. Mazla nebo v textech věnujících se extremismu obecně. Obširnější práce věnující se problému antifašismu komplexně však neexistují.

4.1 Teoretické základy antifašismu

Soudobý antifašismus můžeme rozdělit na dva základní proudy, prvnímů můžeme říkat „občanský“, druhému „radikální“, popř. „násilný“ či „militantní“ chceteli (politolog Martin Bastl rozděluje antifašismus podobně na „nenásilný, státocentrický“ a na „nestátní či protistátní a násilný“).¹⁵² Oba proudy se shodují ve svém antifašistickém programu, ale liší se svojí metodou a ideovými východisky. Radikální antifašismus totiž neodmítá použití násilí vůči fašistům a fyzickou konfrontaci považuje za jednu z hlavních metod svého boje. Navíc je inspirován anarchistickou ideologií. Na druhé straně občanský antifašismus násilí odmítá a ztotožňuje se s lidskoprávními aspekty liberální demokracie, což militantní antifašismus často nedělá, neboť je mnohdy profilován revolučně. Tato druhá rozdílná charakteristika (postoj ke státnímu zřízení) vede M. Bastla k tomu, aby celé

---

¹⁵² BASTL, M. *Antifašismus (v ČR)*. [online]. [cit. 2010-05-12]. Dostupné z WWW <http://www.evropskemesto.cz/cms/index.php?option=com_content&task=view&id=362>.

antifašistické spektrum rozdělil nakonec na 4 proudy: revoluční nenásilný, revoluční militantní, nerevoluční nenásilný a nerevoluční militantní.¹⁵³ Je celkem jasné, že mezi dva hlavní proudy v ČR budou patřit tyto: revoluční militantní a nerevoluční nenásilný, protože intenzita strategie se shoduje s celkovou intenzitou „světonázoru“.

Antifašismus není postojem a činností, která se vymezuje pouze proti (neo)fašismu. Svůj odpor zaměřuje proti ultrapravicí obecně, takže také (a hlavně) proti neonacismu. Dále i proti všem formám pravicového populismu, rasismu, xenofobie, netolerance nebo ideám autoritářství a totalitarismu. Mluvíme-li o antifašismu, nemluvíme jen o odpůrcích „fašismu“ respektive o odpůrcích úzce definovaného fašismu. Fašismus pro antifašisty není jedna čistá množina a forma, existuje pro ně totiž mnoho jiných „fašizujících“ tendencí.

4.2 Ideové zakotvení antifašismu (ideologie versus postoj)

Bylo by poněkud troufalé označit antifašismus jako takový za ideologii, jelikož se jedná na první pohled spíše o životní postoj, konkrétní názor, vymezující se program, jednání a činnost. Přesto u mnoha radikálních antifašistů, kteří svému boji věnují značnou část svého života, se o ideologických aspektech hovořit dá. Citujme Blackwellovu encyklopedii politického myšlení: „Ideologie jsou soustavy symbolicky zatížených názorů a výrazů, které představují, interpretují a hodnotí svět tak, aby vytvářely, mobilizovaly, řídily, organizovaly a ospravedlňovaly určité způsoby nebo cíle jednání a jiné zatratily.“¹⁵⁴ Pro ty subjekty či jedince, kteří antifašisticky smýšlejí, ale je to jen jeden z mnoha jejich vedlejších názorů (jako např. odpor k jaderné energetice nebo sympatie k určité politické straně) antifašismus ideologii představovat nebude. Pro ty hnutí, které se však ve svém základu a principu deklarují antifašisticky (např. AFA), bude antifašismus zcela jistě silně zakořeněnou ideologií (nebo alespoň doktrínou) ovlivňující i jejich další jednání a názory. Zatímco v prvním případě člověka ovlivnily určité názory a jevy, ze kterých vyvodil svůj antifašistický názor, který třeba i vysloví, bude-li k tomu příležitost; v druhém případě jedince taktéž něco ovlivnilo, aby zastával antifašistický postoj, nicméně tento postoj se stává další

---

¹⁵³ *ibid.*

¹⁵⁴ MILLER, D. (ed.) (2003) *Blackwellova encyklopedie politického myšlení*. Brno: Barrister & Principal, s. 182.

pomůckou a nástrojem pro posuzování světa kolem sebe, pro narýsované šablony dalšího jednání a činnosti. Tato ideologická optika pak přidává na intenzitě antifašistických projevů.

Ačkoli je antifašismus historicky i ideologicky¹⁵⁵ spjatý s levicí, není to jeho přesné vymezení. Zde je třeba si představit „politický kompas“ (či „dvoudimenzionální spektrum“),¹⁵⁶ které krom klasické horizontální osy levice-pravice staví kolmo i osu vertikální, která představuje póly autoritářství (situované nahoře) a libertariánství (dole).¹⁵⁷ Můžeme použít i pojmy jako autorita-svoboda, stát-jedinec, kolektivismus-individualismus, ale první vymezení se zdá tady jako nejpřesnější. Fašismus bude v tomto abstraktním prostoru stát co nejvíce nahoře a spíše napravo. Opačné stanovisko k němu pak nevyvěrá tolik z pozic, které leží nalevo, jako spíše z pozic, které leží „dole“. Antifašismus není toliko levicový odpor, jako spíše odpor vycházející z „liberálních“ (svobodomyslnějších a tolerantnějších) postojů.

„Pravice“ obecně je bezesporu pranýřována ze strany radikálních antifašistů, zejména oněch revolučně zbarvených, jelikož pravice hájí kapitalistické principy a nerovnost¹⁵⁸ (viz dále), ale není to levicovost, co vzbuzuje automaticky antifašistické postoje.¹⁵⁹ Antifašismus jako postoj (nikoli ideologie) je vlastní téměř každému svobodně a demokraticky smýšlejícímu člověku, což není nikterak nepřekvapivé. V kapitole 2.1 je stručně popsáno, proč je fašismus v naprostém rozporu s ostatními ideologiemi, ale nad tím běžný člověk do hloubky nepřemýšlí. Je-li demokratem, nelibost k fašismu je pro něj zcela přirozená. Proto je do jisté míry nesmyslné uvažovat nad tím, zdali je obecně antifašismus pravicový či levicový. Můžeme samozřejmě polemizovat nad tím, zdali nesympatie k něčemu lze označit za „anti“, když se prakticky nijak než názorově neprojevuje. Termín „nefašismus“ by však byl podivným neologismem a je legitimní se domnívat, že většina lidí trpí spíše

---

¹⁵⁵ Myšleno v tom smyslu, že fašismus se často staví na kraj pravicového spektra (viz výše). To co se staví proti, by se logicky mělo postavit na opačný konec. Tak to ale úplně není, viz dále.

¹⁵⁶ srv. HEYWOOD, A. (2008) *cit. d.*, s. 321.

¹⁵⁷ Viz příloha č. 2.

¹⁵⁸ BOBBIO, N. (2003) *cit. d.*, s. 86. Myšlena je přirozená a ekonomická nerovnost, Bobbio používá slovo diference.

¹⁵⁹ Stačí se podívat na politický program DSSS (sociální jistoty, podpora pracujících, proti zahraničnímu kapitálu, etc.) a je ihned jasné, že levicově smýšlející člověk zde najde mnoho zajímavých bodů. Programová listina DSSS. [online]. 20. 2. 2010. [cit. 2010-05-11]. Dostupné z WWW <<http://www.dsss.cz/programova-listina>>.

(minimálně formálním) odporem než nezájmem k fašismu, neboť fašismus je považován jako jakási dokonalá antiteze k demokracii. Přesto, kdybychom vymezili jednotlivé programové body fašismu, mnoho lidí by na ně pravděpodobně souhlasně kývlo. V našich podmínkách by šlo zejména o takové věci jako vláda pevné ruky nebo typicky český „anticikánismus“.

Opustíme-li „šedou zónu“ a zaměříme se na aktivní antifašismus, můžeme najít na první pohled převažující levicové tendence, ale přesto by bylo předčasné mluvit o levicových kořenech. Za prvé, jak již bylo řečeno, pravo-levá osa politického spektra je v tomto případě nedostačující, a za druhé, což bylo také zmíněno, antifašismus vychází spíše z liberálních pozic. Ideologie antifašismu je pak určitým liberálně-sociálním či liberálně-socialistickým východiskem.

4.3 Občanský a nenásilný antifašismus

Občanský antifašismus tak, jak jsme ho definovali na začátku, je tvořen zejména nejrozličnějšími lidskoprávními či obecně občanskými a nevládními organizacemi, iniciativami a kampaněmi. Lze sem ale také zařadit i některé ultralevicové, zejména komunistické, skupiny. Ty jsou sice ve svých názorech velmi radikální a podle Bastlovy kategorizace spadají do skupiny revolučních antifašistů, jsou však ve většině případů vůči fašismu nenásilní.

4.3.1 Občanské iniciativy

Iniciativ, které se profilují antifašisticky, není tolik, ale existují. Spíše se antifašismus objevuje jako jedna z více náplní dané organizace. Takovou organizací je například Člověk v tísni. Společnost, která je primárně zaměřena na humanitární a rozvojovou pomoc ve světě, spustila na přelomu roku 2007 a 2008 kampaň s názvem „NEOnáček: Chcete ho?“,¹⁶⁰ ve které je s humorem ironizováno neonacistické hnutí. Kampaň společensky zarezonovala a zaznamenala určitý mediální zájem a připojil se k ní například známý herec a hudebník Jan Budař. Celá kampaň ale byla kritizována ze strany Antifašistické akce a dalších, kteří v něm vidí xenofobní kampaň, která škodí

---

¹⁶⁰ O kampani více: Člověk v tísni. [online]. 2009 [cit. 2010-05-12]. Dostupné z WWW <<http://www.clovekvtsni.cz/index2.php?id=774>>; nebo na Neonáček: chcete ho?. [online] [cit. 2010-05-12]. Dostupné z WWW <<http://www.chceteho.cz/>>.

zejména původní subkultuře skinheads, protože neonacisté jsou tu často zobrazováni v klasickém skinheadském oblečení. Kromě toho je Člověku v tísní vyčítáno, že o něm není více slyšet v řadě dalších případů.¹⁶¹ Člověk v tísní však obecně vede svoji propagační a osvětovou kampaň spíše pomocí nejrůznějších seminářů a přednášek na školách.

Další nevládní a neziskovou organizací věnující se antifašismu je Nadace Tolerance,¹⁶² která vznikla v roce 1992 z Výboru proti rasismu Charty 77.¹⁶³ Zabývá se monitoringem ultrapravicové scény a sama sebe se definuje jako sdružení zaměřující se na prevenci šíření jakékoli skupinové nesnášenlivosti, nacionalismu, rasismu nebo xenofobie. Mezi její činnost patří veřejné diskuze, výstavy, koncerty, publikování nebo právní poradenství.¹⁶⁴

Jednou z významných organizací, která zasahovala primárně do antirasistické sféry je také Hnutí občanské solidarity a tolerance (HOST), která v současné době již neexistuje. HOST spolupracoval se státními složkami a svou činnost zaměřoval na osvětu, upozorňování na diskriminaci, poskytování právního poradenství, monitorování sociální situace a propagaci nenásilí. Mezi jeho signatáře patřili např. Fedor Gál, Martin Mejstřík, Karol Sidon, Petr Uhl nebo Stanislav Penc.¹⁶⁵

Mezi další podobně působící organizace a sdružení můžeme započítat například SLOVO 21, Humanistické hnutí, Romea, Židovská obec v Praze, Český helsinský výbor a desítky dalších, které díky své lidskoprávní dimenzi a podpoře, pomoci romské menšiny, propagaci nenásilí, propagaci tolerance, multikulturnímu zaujetí nebo například zastávání solidarity, stojí na myšlenkách vylučujících fašismus. Svoji činností přímo či nepřímo a s různou intenzitou bojují s neonacismem a dají se zařadit

---

¹⁶¹ např. viz Sídliště Janov, týden poté. *antifa.cz* [online]. 26. 8. 2008, 00:00 [cit. 2010-05-12]. Dostupné z WWW <<http://www.antifa.cz/content/sidliste-janov-tyden-pote>>; Xenofobně proti xenofobii. *antifa.cz* [online]. 9. 4. 2008, 00:00 [cit. 2010-05-12]. Dostupné z WWW <<http://www.antifa.cz/content/xenofobne-proti-xenofobii>> nebo totéž SLAČÁLEK, O. Neonacismus a měšťácká nesnášenlivost – co je horší?. *Britské listy* [online]. 9. 4. 2008 [cit. 2010-05-12]. Dostupné z WWW <<http://blisty.cz/2008/4/10/art40038.html>>. ISSN: 1213-1792.

¹⁶² Mezi její nejznámější aktivisty patří Ondřej Cakl.

¹⁶³ *Nadace Tolerance* [online]. [cit. 2010-05-12]. Dostupné z WWW <<http://www.ecn.cz/tolerance/index2.htm>>.

¹⁶⁴ *ibid.*

¹⁶⁵ *Český rozhlas* [online]. [cit. 2010-05-13]. Dostupné z WWW <<http://archiv.radio.cz/romove/nadace.html#host>>.

do kategorie „antifašistické“, byť jejich náplň a činnost toto slovo nemusí vůbec používat.

Z aktuálních iniciativ, které se chvilkově prosadily, můžeme jmenovat Studenty proti rasismu (StPR), kteří svolali několik demonstrací proti neonacismu či seminářů na podobná témata. Svou činností podporovala některé akce radikálních antifašistů, např. pochod v Drážďanech, ačkoli její program byl nenásilný. V souvislosti s touto iniciativou došlo i k některým mediálním šumům ohledně infiltrace trockisty, čemuž se studenti z Univerzity Karlovy usilovně bránili.¹⁶⁶ Iniciativa je však od února 2010 neaktivní.

Poněkud zmateným způsobem vznikla - právě na základě StPR a jako obrana proti vlivu socialistických organizací Socialistické Solidarity (SocSol) či Socialistické organizace pracujících (SOP)¹⁶⁷, které patrně začaly zneužívat své postavení uvnitř iniciativy k propagaci vlastních myšlenek - nová iniciativa Ne Rasismu!¹⁶⁸ Iniciativa dle vlastních slov sdružuje lidi, s antirasistickým, antifašistickým a antiautoritářským smýšlením. Ačkoli se jedná o primárně antirasistickou a antifašistickou iniciativu, Ne rasismu! odmítá stejně tak genderové předsudky, zpříšňování zákonů, sociální segregaci a zejména jiné autoritativní ideologie jako stalinismus, maoismus nebo bolševismus.¹⁶⁹ Jak později uvidíme, jedná se na první pohled o velmi podobný program, jaký má Antifašistická akce, ale bez využívání násilí a zdrcující kritiky kapitalistického státního aparátu. Její činnost se však drží v mezích vytyčených StPR. StPR i Ne Rasismu! se dá označit za iniciativy, které vzešly ze soudobé tzv. „facebookové generace“, jelikož Facebook zde slouží jako základní nástroj propagace a vzájemné komunikace.

Velmi čerstvou je pak také iniciativa V Ústí neonacisty nechceme, která původně vznikla jako reakce na plány neonacistů pochodovat tímto městem. Proslavila se svojí kampaní „Ukažme (neo)nacismu záda“, při níž se občané města nechávali vyfotit zezadu jakožto symbol odmítání neonacismu. Na základě této iniciativy pak

---

¹⁶⁶ *Studenti proti rasismu.* [online]. 2010 [cit. 2010-05-13]. Dostupné z WWW <<http://www.protirasismu.net/node>>.

¹⁶⁷ viz kapitola 4.3.2.

¹⁶⁸ Iniciativa Ne Rasismu! vs. Studenti proti rasismu. *Ne rasismu.* online]. 2010 [cit. 2010-05-13]. Dostupné z WWW <<http://www.nerasismu.cz/spr.html>>.

¹⁶⁹ *ibid.*

vznikly ještě dvě iniciativy V Plzni neonacisty nechceme a V Přerově neonacisty nechceme.¹⁷⁰ Jejich náplní je boj proti neonacismu na regionální úrovni.

Občanský antifašismus obecně je přijatelnější pro veřejnost než jeho násilná podoba. Jejich aktivita může často vstoupit i do hlubšího podvědomí lidí a často může slavit i úspěchy ve stanovených cílech (např. blokování pochodu neonacistů, monitoring). Co se týče vztahu s radikálními antifašisty, dochází zde často ke spolupráci, ale zároveň k různým střetům (viz Člověk v tísní). Každopádně občanské iniciativy byly první, kdo začal na problém fašismu upozorňovat a kdo jako první tlačil na stát, který se dlouhou dobu vůči fašistickým projevům stavěl dosti laxe.

4.3.2 Komunisté a trockisté

Jak bylo zmíněno, komunismus patří historicky mezi úhlavního nepřítele fašismu a tento rozpor trvá samozřejmě dodnes. Proto mezi největší odpůrce dnešního fašismu, co se týče oficiálního projevu, patří Komunistická strana Čech a Moravy, která tyto své postoje často prezentuje skrze Haló noviny nebo jinak. Stejně tak se chová zakázaný a dnes už opět obnovený KSM,¹⁷¹ který se kromě svých antikapitalistických či protiválečných akcí věnuje i akcím proti rasismu či fašismu. Ačkoli jsou mladí komunisté ve svých projevech velmi radikální, v jejich boji s fašismem většinou zůstává pouze právě u oněch radikálních slov.

Ve svém programu se antirasisticky a antifašisticky projevuje také trockistická Socialistická Alternativa Budoucnost (SAB).¹⁷² Ta vznikla v roce 2002 na základě organizace Budoucnost/CWI, která již v raných 90. letech sdružovala trockisticky smýšlející jedince a již od počátku se její mládež anagažovala v boji proti fašismu a rasismu.¹⁷³

V rámci trockismu je další důležitou organizací zmíněná Socialistická Solidarita, která vznikla na bázi Revoluční solidarity (RS) a zcela původně na bázi

---

¹⁷⁰ V Ústí neonacisty nechceme. [online]. 2010 [cit. 2010-05-13]. Dostupné z WWW <<http://www.vustineonacistynehceme.cz/>>.

¹⁷¹ Komunistický svaz mládeže byl obnoven pražským soudem na počátku roku 2010.

¹⁷² Za čím stojíme: Socialistická alternativa 2010. *Socialistická Alternativa Budoucnost* [online]. 23. 04. 2010 [cit. 2010-05-13]. Dostupné z WWW <http://www.levice.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=23:zacimstojime&catid=11:za-im-stojime&Itemid=8>.

¹⁷³ BASTL, M. (2001) *Radikální levice v České republice. Devadesátá léta dvacátého století*. Brno: Masarykova univerzita v Brně - Mezinárodní politologický ústav, s. 76-77.

Dělnické demokracie (DD). V souvislosti s RS vznikla v roce 1994 i Antifašistická liga, která ale brzy zanikla.¹⁷⁴ V době působení již přejmenované SocSol (1996) antifašistické aktivity neustaly a začaly se vymezovat zejména vůči Miroslavu Sládkovi. Nakonec v Praze v roce 1997 vznikl relativně významný pokus o organizovaný postup vůči rasismu s názvem Iniciativa proti rasismu (IPRA), který se pokusil sjednotit antirasistické organizace. Iniciativa se snažila bojovat skrze bulletiny, petice či letáky, ale po roce působení opět zanikla.¹⁷⁵ Boj proti neonacismu či rasismu však zůstává jednou z prorit SocSol dodnes.¹⁷⁶

Ze SocSol se v roce 1998 vydělila frakce Socialistické Organizace Pracujících (SOP), která se významně podílela na vzniku IPRA. I dnes je jejím tématem rasismus a fašismus, na svých webových stránkách se dokonce odkazuje na iniciativu StPR, čímž jí patrně rozložila (viz výše).¹⁷⁷ Svým programem a zaměřením na komunistické subjekty je však silně odmítána ze strany anarchistických subjektů.¹⁷⁸

Všechny zmíněné ultralevicové organizace se shodnou na tom, že fašismus je důsledkem kapitalismu a antifašismus musí být hnutím vycházejícím z dělnické třídy. Veškeré antifašistické programy však zůstávají ve většině případů v teoretické rovině a trockistické organizace zde zastávají marginální roli, která má velmi malý vliv na podobu ultrapravicové scény v ČR.

4.4 „Státní“ antifašismus

Mezi občanský či nenásilný antifašismus a antifašismus radikální, můžeme vklínit ještě jeden, a to je antifašismus „státní“. Je to právě stát a jeho represivní složky, kdo se snaží bojovat s těmi, které označuje za „extremisty“ (viz kapitola 3.8), tedy i neonacisty. Vůči nim může policie použít řadu paragrafů,¹⁷⁹ většinou se pak jedná o § 198 Trestního zákoníku (Hanobení národa, etnické skupiny, rasy a

---

¹⁷⁴ BASTL, M. (2001) *cit. d.*, s. 88.

¹⁷⁵ BASTL, M. (2001) *cit. d.*, s. 94.

¹⁷⁶ *Socialistická Solidarita* [online]. 2010 [cit. 2010-05-13]. Dostupné z WWW <<http://www.socsol.cz/>>.

¹⁷⁷ *Socialistická Organizace Pracujících* [online]. 2010 [cit. 2010-05-13]. Dostupné z WWW <<http://sop.revoluce.info/index.php?id=4,0,0,1,0,0>>.

¹⁷⁸ BASTL, M. (2001) *cit. d.*, s. 104.

¹⁷⁹ §93, 93/a, 95, 179, 196, 197/a, 198, 198/a, 202, 212/1 2g, 221/1 2b, 222/1 2b, 235/1 2, 257/1 2b, 260, 261... Trestního zákoníku [Kotlán 2001: 63].

přesvědčení) a § 260-261 (Podpora a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod člověka).

Svým způsobem se jedná o antifašismus „násilný“ respektive represivní, ale pro stát ospravedlnitelný demokratickou myšlenkou, že monopol na využití fyzického násilí má pouze on sám. V poslední době policie učinila řadu speciálních a předem utajovaných akcí zaměřených proti neonacistické scéně, kterými do jisté míry uspokojila mediální senzacechtivost, ale o jejich relevantnosti nebo spíše úspěchu se dá v řadě případů polemizovat.

Státní antifašismus je však součástí přirozené snahy státu chránit současný režim a dodržování nastavených zákonů. S tímto bojem proti „extremismu“ samozřejmě nesouhlasí radikální antifašisté, neboť jsou sami za extremisty označováni.¹⁸⁰ Jejich rozšířený anarchistický ideový základ také způsobuje jejich nedůvěru v samotný stát a jeho donucovací složky, které mohou být a jsou namířeny i proti nim.

4.5 Radikální antifašismus

Radikální, tedy militantní a násilný antifašismus, je patrně nejviditelnější a nejvýznamnější složkou české antifašistické scény. Vzhledem k výše uvedeným organizacím a skutečnostem se nedá říct, že by si radikální antifašismus zcela monopolizoval toto pole působnosti, avšak pomineme-li teoretickou stránku věci, tak radikální antifašisté hrají v praktické rovině antifašismu zcela zásadní roli.

Je opět trochu mediálním obrazem to, že radikální antifašisté jsou považováni za stejné násilníky jako jejich nepřátelé, pouze se ocitají na opačném politickém kraji. Násilí je přitom pouze jednou z náplní radikálního antifašismu, je ale nejviditelnější, nejradikálnější a mediálně nejvděčnější formou projevu, která pak tvoří celkovou „image“ radikální antifašisty. Násilí je momentem, který dělá z antifašismu právě antifašismus radikální.

---

¹⁸⁰ Kdo jsou skuteční extrémisté? *antifa.cz*, [online]. 10. 4. 2008 [cit. 2010-05-14]. Dostupné z WWW <<http://www.antifa.cz/content/klerofasisti—clanek-ktery-v-reflexu-nevysel>>.

Radikální antifašismus se dá rozdělit na dva typy, politický a subkulturní.¹⁸¹ První je motivován politickým konceptem a názorem, druhý je důsledkem snahy o uhájení si vlastního „životního prostoru“ a kultury, kterou například neonacismus ohrožuje. Oba proudy se samozřejmě doplňují nebo často splývají. Společným rysem radikálního antifašismu je pak bezesporu ideologická i personální základna spočívající v anarchismu.

4.5.1 Spojitost s anarchismem

Návaznost radikálního antifašismu na anarchismus je jedním z důvodů, proč jsou radikální antifašisté často považováni za „ultralevici“. Řazení anarchismu na pravolevou osu je do jisté míry ale chybné. Krom toho, že radikální antifašisté (i anarchisté) se za levici často nepovažují, teoreticky je pro anarchismus tento koncept levice-pravice v lecčems zpochybnitelný. Je faktem, že anarchismus se jistou část vyvíjel spolu se socialismem (v roce 1864 založili anarchisté a socialisté I. Internacionálu), ale do konce 19. stol. došlo k velmi radikálnímu rozchodu anarchismu s marxismem.¹⁸²

Pojmy levice a pravice jsou do velké míry pojmy, které počítají s pojmem stát a v jeho rámci se nějakým způsobem definují. Anarchismus obecně ale stát jako takový odmítá, neboť v něm vidí donucovací instituci v rukou menšiny, která narušuje svobodu ostatních.¹⁸³ Je jistě mnoho spíše levicových hodnot, které anarchismus vyznává (rovnost, emancipace, solidarita), ale také nejsilněji akcentuje takové pravicové hodnoty jako je svoboda jednotlivce. Na pravolevé ose tedy anarchismus výrazně osciluje a z jistého pohledu (absence státu v teorii) tam zcela chybí. Pokud se ale opět podíváme na složitější politické spektrum určené dvěma osami,¹⁸⁴ tak tam je anarchismus velmi pevně ukotven na radikálně nízkých pozicích vymodelovaného spektra anti-autoritářství. Odpor k jakýmkoli totalitním a donucovacím nástrojům moci definuje anarchismus pravděpodobně nejvíce.

---

¹⁸¹ BASTL, M. *Antifašismus (v ČR)*. [online]. [cit. 2010-05-12]. Dostupné z WWW <http://www.evropskemesto.cz/cms/index.php?option=com_content&task=view&id=362>.

¹⁸² FABER, C. (2006) *Anarchismus. Příběh revolty*. Praha: Levné knihy Kma, s. 22-23.

¹⁸³ TOMEK, V.; SLAČÁLEK, O. (2006) *Anarchismus. Svoboda proti moci*. Praha: Vyšehrad, s. 15-16.

¹⁸⁴ Příloha 2 a kapitola 4.2.

Ačkoli je anarchismus rozdělený do mnoha směrů jako např. anarchoindividualismus, anarchokomunismus, anarchosyndikalismus, autonomismus, anarchofeminismus, anarchoprimitivismus, do jisté míry paradoxní anarchokapitalismus nebo o sjednocení snažící se anarchismus „bez přívlastků“,¹⁸⁵ zůstává stále relevantní rozdělení anarchismu na dvě základní skupiny: „anarchoindividualisty“ a „anarchokolektivisty“.¹⁸⁶ První směr vychází z individualismu či existencialismu a je spjatý s „autonomním“ chápáním existence uvnitř společnosti. To znamená, že člověk nemusí čekat na nějakou revoluci, ale může svým konáním a organizováním se vytvořit rovnostářskou a autonomní společnost tady a teď. V rámci takové komunity může nabýt svobody, aniž by usiloval o celospolečenskou změnu, neboť se do jisté míry od společnosti odstříhne.¹⁸⁷ Druhým směrem je anarchokolektivistický proud, jehož různé odnože (anarchokomunismus, anarchosyndikalismus) se snaží o revoluční změnu společnosti a nastolení spravedlivější, rovnostářšější a svobodnější společnosti. Například anarchosyndikalismus se snaží této změny docílit skrze odborové organizace.¹⁸⁸ Kolektivistické proudy sjednocuje jejich snaha o decentralizaci, společnost založenou na vzájemné dohodě v rámci samosprávy, volitelných a odvolatelných funkcí, federacích složených z autonomních regionů a společný přístup k výrobě.¹⁸⁹

Jistým rozdělením anarchismu může také být rozdělení na autonomy a anarchisty životního stylu na straně jedné a na sociální anarchisty na straně druhé. Někdo (jako např. P. Wolmuth) toto rozdělení ztotožňuje s prvně uvedenou kategorizací,¹⁹⁰ avšak to úplně neplatí. Anarchisté (alternativního) životního stylu jsou ti, kteří mohou své ideje naplňovat bez závislosti na politice a státu v rámci své subkultury nebo malé společnosti aniž by potřebovali celospolečenskou změnu nebo revoluci.

---

¹⁸⁵ Co se týče např. anarchokapitalismu, řada anarchistů ho odmítá přijmout jako „anarchistický“. Širší seznam směrů viz např. TOMEK, V.; SLAČÁLEK, O. (2006) *Průvodce anarchismem. Myšlenky – proudy – osobnosti*. Praha: Manibus Propriis, s. 23-86.

¹⁸⁶ BASTL, M. (2001) *cit. d.*, s. 40.

¹⁸⁷ *ibid.*; TOMEK, V.; SLAČÁLEK, O. (2006) *Průvodce anarchismem. Myšlenky – proudy – osobnosti*, s. 53-58.

¹⁸⁸ ROCKER, R. (2001) *cit. d.*, 27

¹⁸⁹ BASTL, M. (2001) *cit. d.*, s. 41.

¹⁹⁰ BASTL, M. (2001) *cit. d.*, s. 39.

Víceméně všechny anarchistické směry se ale shodnou v celkovém odmítání státu, donucovacích institucí a politicko-ekonomických modelů jako je kapitalismus a komunismus (bolševismus).¹⁹¹ Antifašismus je pak pro anarchisty logickým důsledkem důrazu na odmítání centralizovaných institucí a kapitalismu.

4.5.2 Vývoj radikálního antifašismu po r. 1989

Antifašismus byl do Československa po roce 1989 vcelku rychle importován ze Západu a již v roce 1990 vzniká silný antagonismus mezi anarchisty, kteří se začínají definovat antifašisticky, a „pravicí“.¹⁹² Vzniká řada prvních antifašistických skupin jako Skupina antifašistické akce (SAA) nebo Antifašistická fronta (AFF), přičemž ke klíčovému násilnému střetu dochází 30. 5. 1991 na Výstavišti v Praze, kdy byla anarchistická demonstrace napadena pravicovými skinheads,¹⁹³ což vedlo k neodvolatelnému nepřátelství v té ještě relativně ideologicky zmatené době. K dalšímu velkému střetu došlo prvního května 1992 na Letenské pláni, kdy se do sebe násilně pustilo cca 700 anarchistů a 300 skinheadů.¹⁹⁴ Tento střet se stal „vrcholem“ této rané éry pro obě zúčastněné strany, které si připisují tehdejší vítězství. Vzhledem k počtu účastníků se dá však předpokládat, že vítězem se stali skutečně anarchisté.¹⁹⁵

V raných devadesátých letech vznikají i další skupiny, svým programem antirasistické nebo antifašistické. Z některých jmenujme Romský národní kongres nebo Frontu individuální svobody (FIS) - platformy Československého anarchistického sdružení (ČAS),¹⁹⁶ Svazu autonomních skupin (SAS), ad.¹⁹⁷ Zmíněná FIS, jež vycházela z kultury militantních autonomů, byla první výrazným projevem

---

¹⁹¹ BASTL, M. (2001) *cit. d.*, s. 41.

¹⁹² BASTL, M. (2001) *cit. d.*, s. 20-21.

¹⁹³ *ibid.*; MAREŠ, M. Anarchistický terorismus v České republice po roce 1989. *Rexter* [online]. 1. 11. 2004. č. 4 [cit. 2010-05-14]. Dostupné z WWW < <http://www.rexter.cz/anarchisticky-terorismus-v-ceske-republice-po-roce-1989/2004/11/01/>>. ISSN: 1214-7737.

¹⁹⁴ BASTL, M. (2001) *cit. d.*, s. 28.

¹⁹⁵ AFA: Šestnáct let v první linii. *antifa.cz*, [online]. 3. 4. 2006. [cit. 2010-05-14]. Dostupné z WWW <<http://www.antifa.cz/content/afa-sestnact-let-v-prvni-linii>>.

¹⁹⁶ ČAS bylo první organizovanou anarchistickou skupinou v Československu po roce 1989.

¹⁹⁷ BASTL, M. (2001) *cit. d.*, s. 22-28.

radikální antifašismu u nás, protože považovala násilí za relevantní prostředek v boji s fašismem.¹⁹⁸ Kolem roku 1994 však FIS mizí.

V roce 1995 vznikla Česká anarchistická federace (ČAF), v roce 1997 přejmenovaná na ČSAF, která spolupracuje jakožto největší anarchistická zastřešující organizace s antifašistickými subjekty dodnes. Ještě hlouběji s antifašismem začala (spolu)pracovat z ČSAF vydělená Federace sociálních anarchistů (FSA),¹⁹⁹ o tom však více v následující kapitole.

Zcela nejzásadnější antifašistickou organizací se však stala až v roce 1996 založená a výše zmiňovaná Antifašistická akce (AFA). Inspirována západními zeměmi vznikla jako pobočka a neregistrovaná organizace i v Čechách.

4.5.3 Antifašistická akce (AFA)

AFA (v obecném povědomí jako „antifa“) je dodnes fungující organizací, která si svojí činností vydobyla velmi silnou pozici na české antifašistické scéně a vzhledem k slabosti ostatních subjektů slaví úspěchy. V současné době je AFA patrně jedinou aktivní radikálně antifašistickou organizací.

4.5.3.1 Historie AFA

AFA vznikla v roce 1996 jakožto reakce na policejní zátah v pražském rockovém klubu Propast na Žižkově.²⁰⁰ Svým způsobem se dá následující rozhořčení členů alternativních subkultur a jiných lidí přirovnat k rozhořčení po policejním zátahu na technoparty Czechtek v roce 2005. Během akce bylo totiž několik lidí zbito policií. Vzhledem k tomu, že Inspekce MV přiznala pochybení, ale nenašla viníka, konala se 3. května 1997 demonstrace za řádné vyšetření celého případu, ta však byla stejně brutálně potlačena.²⁰¹

Aktivita AFA (první pobočka vznikla v Praze) rostla spolu s roustoucí aktivitou neonacistické scény, zejména pak se vznikem české pobočky BaH a následně NO.

---

¹⁹⁸ MAREŠ, M. Anarchistický terorismus v České republice po roce 1989. *Rexter* [online]. 1. 11. 2004. č. 4 [cit. 2010-05-14]. Dostupné z WWW < <http://www.rexter.cz/anarchisticky-terorismus-v-ceske-republice-po-roce-1989/2004/11/01/>>. ISSN: 1214-7737.

¹⁹⁹ BASTL, M. (2001) *cit. d.*, s. 38-44.

²⁰⁰ TOMEK, V.; SLAČÁLEK, O. (2006) *Anarchismus. Svoboda proti moci*, s. 593.

²⁰¹ BASTL, M. (2001) *cit. d.*, s. 56.

AFA začala vydávat svůj vlastní časopis *Antifa News*, později přejmenovaný na *Akce*.²⁰² (V současnosti funguje vydávání obou periodik.) Zatímco v letech 1992-1996 antifašistická scéna stagnovala a neonacistická posilovala, se vznikem AFA se situace pomalu začala převracet. K obecnému posílení celé anarchistické scény došlo v roce 1998 spolu s uspořádáním první *Global Street Party* v Praze, pouliční demonstrace spojené se zábavou, při níž došlo k vandalismu a následně policejnímu zákroku.²⁰³ Účast až 3000 lidí však překvapila a posílila podobné aktivity v budoucnu. Podobné *street party* se konaly do roku 2000 ještě několikrát v Praze, Brně nebo Plzni. Podobné aktivity pak vyvrcholily demonstracemi proti zasedání MMF a SB v Praze v roce 2000, které zaštiťovala *Iniciativa proti ekonomické globalizaci (INPEG)*, která však například odmítla spolupráci s KSČM nebo trockistickými organizacemi.²⁰⁴ Za vzestup AFA tedy mohla aktivizace anarchistické scény, ale zároveň AFA reagovala na další pokus o posílení aktivit neonacistické scény. Aktivity AFA pak kulminovaly zejména v letech 1999-2002, například v souvislosti se vznikajícím NSB, který zanikl a personálně splynul z velké části s NO (viz výše).²⁰⁵ Četným napadáním neonacistů na akcích si AFA vydobyla značný respekt.²⁰⁶

AFA spolupracuje po celou dobu s anarchistickými organizacemi jako ČSAF nebo ORA-S, zejména pak s FSA. V roce 2003 dochází dokonce ke spojení AFA s FSA (přejmenované v témže roce na FAS – *Federaci anarchistických skupin*),²⁰⁷ ale toto spojení vede k období stagnace. Kolem roku 2006 však dochází opět k osamostatnění *Antifašistické a akce* a samotná FAS v roce 2007 ukončuje činnost.²⁰⁸ Rok 2007 lze považovat za opětovný nárůst aktivity AFA a počátek jejího vzestupu, který trvá dodnes. AFA o sobě dala vědět mnoha demonstracemi v letech 1999-2001,²⁰⁹ ale další skutečně velkou kontra-demonstrací se stala demonstrace proti

---

²⁰² AFA: Šestnáct let v první linii. *antifa.cz*, [online]. 3. 4. 2006. [cit. 2010-05-14]. Dostupné z WWW <<http://www.antifa.cz/content/afa-sestnact-let-v-prvni-linii>>.

²⁰³ CHARVÁT, J. (2007) *cit. d.*, s. 161-164.

²⁰⁴ BASTL, M. (2001) *cit. d.*, s. 66.

²⁰⁵ CHARVÁT, J. (2007) *cit. d.*, s. 161-166.

²⁰⁶ MAREŠ, M. Anarchistický terorismus v České republice po roce 1989. *Rexter* [online]. 1. 11. 2004. č. 4 [cit. 2010-05-14]. Dostupné z WWW <<http://www.rexter.cz/anarchisticky-terorismus-v-ceske-republice-po-roce-1989/2004/11/01/>>. ISSN: 1214-7737.

²⁰⁷ CHARVÁT, J. (2007) *cit. d.*, s. 161-167.

²⁰⁸ *Federace anarchistických skupin* [online]. 2007 [cit. 2010-05-14]. Dostupné z WWW <<http://www.anarchismus.org/?q=node>>.

²⁰⁹ BASTL, M. (2001) *cit. d.*, s. 59.

pochodu neonacistů v Praze v listopadu 2007 na 69. výročí „křišťálové noci“. AFA ukázala kolik lidí je schopna zmobilizovat a několika fyzickými útoky vůči neonacistům ukázala svoji sílu. Nakonec byla zastavena policií.²¹⁰ Dalšími veřejnými akcemi byla například demonstrace D13 „Proti rasistickým pogromům, proti sociálnímu vyloučení, za důstojný život pro všechny“ v roce 2008 v Praze na Těšnově nebo již třetí ročník prvomájového MAYDAY festivalu, který v roce 2010 přilákal podle majitele areálu na Císařské louce, kde se festival koná, až 10 000 lidí.²¹¹

V současné době se dá říci, že radikální antifašisté a alternativní subkultury se dostali z pozice „otloukánků“, ve které byli takřka po celá devadesátá léta. Neonacismus je i přes svoje současné aktivity v defenzivní pozici, a to zejména díky výrazné aktivitě AFA. Ačkoli AFA ustala v konání demonstrací a kontra-demonstrací kvůli zvyšované policejní represi,²¹² její ostatní činnost se nezastavila. Je také třeba zmínit, že generace dnešních radikálních antifašistů je jiná než před 15 lety a má zcela jinou zkušenost. Podle samotné AFA „vyrostla nová generace, která již vůbec nezná neonacistický teror, která nemusí řešit, zda a kam si večer vyrazit, aniž by jí hrozilo napadení skupinou nácků. (...) Situace se začala měnit až v poslední době (v roce 2005 – pozn. autora)“.²¹³ Shrnutí lze vývoj AFA rozdělit zhruba na 4 fáze, které budou tvořit určitou sinusoidu: 1996-1999 strukturalizace, 1999-2003 období kulminace a výrazné aktivity, 2003-2006 stagnace, 2006-současnost éra vzestupu.

4.5.3.2 Program AFA

Samotný název a výše uvedené informace poukazují na primární cíl této organizace vcelku zřetelně. Jak bylo ale už naznačeno, celkový koncept radikální antifašismu není jenom „antifašistický“.

AFA sama sebe definuje jako sdružení radikálních antifašistů a antifašistek, bojující proti všem formám útlaku a autoritářským idejím, zejména pak ultrapravicí a

²¹⁰ Bitva o židovské město. *lidovky.cz* [online]. 10. 11. 2007 [cit. 2010-05-16]. Dostupné z WWW <http://www.lidovky.cz/db_online.asp?online=1003024>. ISSN: 1213-1385.

²¹¹ Poděkování. *MAYDAY* [online]. 3. 5. 2010 [cit. 2010-05-16]. Dostupné z WWW <<http://mayday-festival.cz/podekovani>>.

²¹² Viz příloha 3, vyjádření členů AFA.

²¹³ AFA: Šestnáct let v první linii. *antifa.cz*, [online]. 3. 4. 2006. [cit. 2010-05-14]. Dostupné z WWW <<http://www.antifa.cz/content/afa-sestnact-let-v-prvni-linii>>.

neonacismu. Její boj je zaměřen primárně proti fašismu,²¹⁴ nacismu a bolševismu,²¹⁵ ale i proti státní represí a kapitalistickému systému.²¹⁶ V současné době AFA považuje za největší konkrétní hrozbu NO, AN a DSSS.²¹⁷ AFA vychází z anarchistických pozic, ale při určení jakéhosi „antifašistického minima“ je otevřena každému.²¹⁸ AFA se snaží pomocí vlastní sebeorganizace a sebeobrany bojovat proti zastáncům ideologie teroru a násilí, přičemž sama odmítá spolupráci se státními složkami, protože právě ony jsou nositelem represivního charakteru.²¹⁹

Kritika kapitalismu a současné podoby demokracie je druhým nejzmiňovanějším tématem radikálních antifašistů. Může za to anarchistická kritika státních donucovacích prostředků, které narušují lidskou svobodu, a ekonomická nerovnost, kterou plodí kapitalismus. Ve shodě s marxistickou rétorikou je pak kapitalismus označován za spojence a předchůdce fašistické ideologie. Demokracie je sama o sobě přijímána kladně, avšak její současná podoba je často označována za „policejní stát“ v rukou vládnoucí menšiny.

Kritice a naprostému odmítnutí je podroben samozřejmě rasismus, xenofobie, nacionalismus, státní represivní aparát a jeho snaha o kontrolu jedince, politické strany, antiimigrační politika, a mnoho dalších jevů, které souvisí s načrtnutou „doktrínou“ antifašismu, který se nevymezuje jen antifašisticky.²²⁰ Tento negativní rozměr se však často přetavuje i do pozitivní činnosti, o které bude řeč dále. Zatímco boj proti fašismu lze označit ve své podstatě za úspěšný, jelikož existuje řada konkrétních případů, kdy antifašisté dosáhli svých cílů, je druhá dimenze politické

---

²¹⁴ AFA považuje antifašismus za negaci fašismu, přičemž fašismus definuje mimo jiné jako „ničím neomezovaná a tvrdě uplatňovaná moc korporativního policejního státu“. Antifašismus a Antifašistická akce. *antifa.cz*, [online]. 1. 1. 2006. [cit. 2010-05-15]. Dostupné z WWW < <http://www.antifa.cz/content/antifasismus-a-antifasisticka-akce>>.

²¹⁵ Boj proti bolševismu a obecně autoritářské levici je velmi zajímavý fenomén, který je vlastní postkomunistickým antifašistům a v ČR je velmi akcentován. V západní Evropě naopak spolupráce mezi antifašisty a ultralevicí existuje, což je pro české antifašisty velmi často nepřekonatelnou překážkou pro bližší spolupráci. Více viz příloha 3.

²¹⁶ Kdo jsme? *antifa.cz*, [online]. 30. 8. 2008. [cit. 2010-05-15]. Dostupné z WWW <<http://www.antifa.cz/content/kdo-jsme>>.

²¹⁷ AFA se představuje. *Antifa News*. Květen 2010, č. 6, s. 2.

²¹⁸ Viz příloha 3 nebo Naše postoje. *antifa.cz*, [online]. 14. 7. 2008. [cit. 2010-05-15]. Dostupné z WWW <<http://www.antifa.cz/content/nase-postoje>>.

²¹⁹ AFA se představuje. *Antifa News*. Květen 2010, č. 6, s. 2.; Antifašismus a Antifašistická akce. *antifa.cz*, [online]. 1. 1. 2006. [cit. 2010-05-15]. Dostupné z WWW < <http://www.antifa.cz/content/antifasismus-a-antifasisticka-akce>>.

²²⁰ Naše postoje. *antifa.cz*, [online]. 14. 7. 2008. [cit. 2010-05-15]. Dostupné z WWW <<http://www.antifa.cz/content/nase-postoje>>.

angažovanosti ve výsledcích téměř nulová. Těžko lze hovořit o nějakých úspěšných revolučních snahách, či alespoň příprav na ni. Tento antikapitalistický boj tak zůstává jenom na papíře a samotná AFA změnu systému považuje do jisté míry za utopii.²²¹

Činnost AFA se dá rozdělit do 5 základních sfér: monitoring, fyzická konfrontace, pořádání demonstrací a kontra-demonstrací, osvětová činnost a kulturní činnost.

Monitoring ultrapravicové, zejména pak neonacistické scény, patří mezi stěžejní aktivitu AFA. Její monitoring je natolik kvalitní, že ho využívají i masmédia nebo zcela paradoxně policie ČR.²²² Zatímco občanské iniciativy využívají své poznatky z monitoringu jako nátlak na stát, aby začal konat, AFA praktikuje monitoring oficiálně jakožto poskytování informací pro veřejnost.²²³ Dalším důvodem je ale bezesporu „taktická“ výhoda nad nepřítelem, která vede k lepšímu „zaměření“ na cíl, např. při plánované fyzické konfrontaci. Monitoring vytváří určitou databázi, ze které jsou čas od času vybírány některé příklady aktivních neonacistů a jsou prostřednictvím článků a medailonků představováni veřejnosti. Forma medailonků je často směsí varování o nebezpečí a ironizování popisovaných osob.

Používání násilí je nejkontroverznějším rysem radikálního antifašismu a staví ho do ilegálního prostoru. AFA však násilí považuje za zcela legitimní a hlavně účinný nástroj v boji s fašismem. Toto násilí se z politické oblasti dostává do sféry subkulturní. Radikální antifašisté ale zdůrazňují, že k takovým prostředkům sahají „až když je to nevyhnutelné“.²²⁴ Ačkoli násilí jako takové neoslavují, ospravedlňují ho tím, že je to jediná věc, které neonacističtí násilníci rozumí. Neonacisté podle nich politiku často nepovažují za důležitou, ale přitahuje je jenom agresivní image jejich ideologie. AFA dále odmítá monopol státu na násilí, protože nechápe, v čem by státní

---

²²¹ AFA se představuje. *Antifa News*. Květen 2010, č. 6, s. 2

²²² Ke zrušení Dělnické strany mají pomoci důkazy levicových extremistů. *iDNES.cz* [online]. 18. 9. 2009. 10:45 [cit. 2010-05-15]. Dostupné z WWW < http://zpravy.idnes.cz/ke-zruseni-delnicke-strany-maji-pomoci-dukazy-levicovych-extremistu-12t-/domaci.asp?c=A090918_104506_krimi_js>. ISSN: 1210-1168. Médii *antifa.cz* informace často poskytuje, neplatí to však o policii, která využívá pouze zveřejněné informace.

²²³ Proč monitorujeme? *antifa.cz*, [online]. 12. 11. 2008. [cit. 2010-05-15]. Dostupné z WWW <<http://www.antifa.cz/content/proc-monitorujeme-0>>.

²²⁴ Naše postoje. *antifa.cz*, [online]. 14. 7. 2008. [cit. 2010-05-15]. Dostupné z WWW <<http://www.antifa.cz/content/nase-postoje>>.

násilí mělo být „lepší“ než jiné. Svůj boj považuje také za boj ostatních, kteří se sami vůči neonacistické agresi nemohou bránit.²²⁵

Je zde možné vysledovat určitý posun druhé poloviny 20. st., o kterém mluví H. Arendtová, kdy se „revolucionáři“ vztahují k násilí více než kdy předtím, což převzali i čeští anarchisté po roce 1989.²²⁶ I když Arendtová mluví o „levicovém“ násilí, což je v našem případě zavádějící, lze mu připsat podobné kořeny, které tkví v racionálním hněvu nad vznikající nespravedlností ve společnosti.²²⁷ Anarchistické rysy antifašismu pak odpovídají nejen na násilí neonacistů, ale i násilí systému, ospravedlňuje se tedy jako jakési „kontra-násilí“.²²⁸

K násilí dochází na kontra-demonstracích, kdy se antifašisté zpravidla snaží zabránit pochodu neonacistů. Většinou pak ale násilný střet vznikne mezi příslušníky policie a antifašisty, neboť policie se snaží obě nesvářené skupiny oddělit a často poskytuje podle legislativy řádně nahlášenému pochodu neonacistů ochranu. Tím se ještě více vyhraňuje antifašistická averze vůči policii. Tyto do jisté míry spontánní akce nejsou však tolik četné a důležité jako organizované násilné akce vůči vytipovaným neonacistickým cílům. Antifašistické násilí se od neonacistického násilí (kterým je zpětně ospravedlněno) liší v jednom podstatném momentu. Zatímco neonacisté si vybírají své oběti náhodně a využívají ho plošně proti „nepřátelům“, jiným etnikům nebo jiným subkulturám, antifašisté se snaží využívat násilí zcela cíleně.²²⁹ Toto násilí má mít pak určitý odrazující („výchovný“) charakter, který v některých případech slaví úspěchy. O některých akcích AFA informuje na svých stránkách, o většině však z důvodu vlastní bezpečnosti neinformuje.²³⁰ Tato metoda je velmi rozšířená a dá se říct, že se využívá velmi často. Zůstává ale skrytá v pouličním a běžném životě českých měst. Útoky jsou ve většině případů cílené na nenonacisty,

---

²²⁵ *ibid.*

²²⁶ ARENTOVÁ, H. (2004) *O násilí*. Praha: Oikomenh, s. 15.

²²⁷ ARENTOVÁ, H. (2004) *cit. d.*, s. 46-47.

²²⁸ BATALOV, E. J. (1976) *Filozofie vzpoury*. Praha: Svoboda a Pravda, s. 150-184.

²²⁹ Více viz příloha č. 3.

²³⁰ O některých zbitých neonacitech např. články Jedna z reakcí na Vítkov. *antifa.cz*, [online]. 19. 8. 2009. [cit. 2010-05-15]. Dostupné z WWW <<http://www.antifa.cz/content/jedna-z-reakci-na-vitkov-2>> nebo Všední dny podle NSP4M. *antifa.cz*, [online]. 9. 12. 2009. [cit. 2010-05-15]. Dostupné z WWW <<http://www.antifa.cz/content/vsedni-dny-podle-nsp4m>>.

útokům však často neujdou ani komunisté, trockisté nebo národní bolševici.²³¹ Důvodem útoku je v takových případech nebezpečná ideologie napadených, nikoli praxe.

Co se týče demonstrací a kontra-demonstrací, tak ty v poslední době téměř vymizely. Na přelomu tisíciletí to byl ale častý projev AFA. Důvodem ke stažení se z těchto akcí je všudypřítomná policejní prelustrace a nové zákony proti extremismu, které v roce 2009 například zakázaly zahalování na demonstracích, a tím vážně ohrozily svobodu shromažďování a zejména bezpečnost demonstrantů.²³² To je jedna z věcí, které zazlívá AFA neziskovovým organizacím, neboť jejich tlak na stát, aby zpříšňoval zákony vůči „extremismu“, ovlivňuje negativně i ostatní.²³³ Dlouho trvající snahou AFA je, aby se lidé na některých místech dokázali organizovat sami a suplovali kontra-demonstrace svolávané AFA.²³⁴

Mezi další zásadní činnost AFA patří osvěta a propagace antifašistických myšlenek. Mezi to patřilo v minulosti i četné pořádání workshopů nebo přednášek na školách. Dnes je nejenom z důvodu bezpečnosti tato činnost prováděna spíše skrze časopisy (obnovená Akce!, Antifa News), internet (antifa.cz, facebook), výstavy, pietní akce nebo nejrůznější kampaně.

Zmíněné kampaně často leží již na hranici mezi osvětou a kulturou. Nejznámější z nich, Good Night White Pride (GNWP), vychází původně z punkové a hardcorové hudební scény. Na oficiálních stránkách se můžeme dočíst, že GNWP je „o rázném odmítání xenofobních postojů - nacionalismu, rasismu, diskriminaci kvůli barvě pleti či sociálnímu postavení, fašismu, nacismu, všem snahám svázat životy lidí pod dohledy všudypřítomných kamer či pravidel chování a myšlení.“²³⁵ Účelem kampaně je zachovat hudební žánry odproštěné od myšlenek neonacismu. Kampaň je spjata primárně s muzikou a pod jejím heslem koncertuje řada kapel, nebo se k ní

---

²³¹ Antifašistická akce napadla předsedu NBS ČS J. Radegasta. *Národní bolševik*. [online]. 20. 10. 2009. [cit. 2010-05-15].

²³² Novela shromažďovacího zákona má ztížit extremistům pořádání demonstrací. *novinky.cz*, [online]. 12. 6. 2009. [cit. 2010-05-15]. Dostupné z WWW <<http://www.novinky.cz/domaci/171156-novela-shromazdovaciho-zakona-ma-ztizit-extremistum-poradani-demonstraci.html>>. ISSN: 1211-2119.

²³³ Naše postoje. *antifa.cz*, [online]. 14. 7. 2008. [cit. 2010-05-15]. Dostupné z WWW <<http://www.antifa.cz/content/nase-postoje>>.

²³⁴ Více viz příloha č. 3.

²³⁵ Good Night White Pride. *gnwp.cz* [online]. [cit. 2010-05-15]. Dostupné z WWW <<http://gnwp.cz/content/o-gnwp>>.

připojuje řada organizátorů a producentů, a tím vyjadřuje otevřeně svůj antifašistický názor. GNWP je založen na principu DIY (Do it yourself, v překladu „udělej si sám“) a má být do velké míry individuální.²³⁶ Samotné heslo a loga kampaně se stala ale obecně nejoblíbenějším symbolem pro vyjádření antifašistického smýšlení.²³⁷

Další důležitou kampaní spjatou s AFA je kampaň We Will Rock You (WWRVY), která upozorňuje na problém neonacistických značek a zisku z jejich prodeje, který často sponzoruje další neonacistické aktivity.²³⁸ O těchto značkách více v kapitole 3.6. Vyloženě sportovní kampaní je fotbalový (a někdy nohejbalový) turnaj Love Football Hate Racism, který vznikl v roce 2006. Jeho účelem je sdružování lidí s podobnými postoji spojené se zábavou v podobě sportu.²³⁹ Do tohoto výčtu můžeme zařadit i s AFA spolupracující iniciativu Freedom not Fear (FNF), která bojuje proti stále zvyšujícím se represivním opatřením pod záminkou ochrany a bezpečnosti.²⁴⁰ Tato iniciativa v poslední době organizuje i tzv. Týden nepřizpůsobivosti, což je festival snažící se upozorňovat na nebezpečné nálepkování sociálně vyloučených obyvatel nebo třeba squatterů.²⁴¹ Nesmíme opomenout také zmíněný antifašistický kulturní festival MAYDAY, jehož se účastní i široká veřejnost.²⁴² Propagace nejen těchto kampaní, ale i celého antifašismu pak často funguje i skrze samolepky nebo graffiti. Polepené ulice a prostředky hromadné dopravy dávají vědět o tomto subkulturním i politickém boji.

Vzhledem k širokému rozpětí zájmů spolupracuje AFA s mnoha ideovými proudy nebo subjekty. Jejich návaznost na anarchismus podporuje jejich čilá spolupráce s ČSAF, popř. s anarchistickým časopisem A-kontra, který se tématu antifašismu často věnuje. AFA vyjadřuje podporu vězněným anarchistům (Anarchist Black Cross) nebo pronásledovaným squatterům (vila Milada). Spolupracuje s některými feministickými skupinami (Feministická skupina 8. března, od roku 2004 jako Anarchofeministická skupina), ekologickými hnutími nebo ochránci práv zvířat.

---

²³⁶ Leták GNWP.

²³⁷ Více příloha č. 4.

²³⁸ Žádné prachy náckům! *We Will Rock You* [online]. [cit. 2010-05-15]. Dostupné z WWW <<http://wwry.antifa.cz/>>.

²³⁹ Co je LFHR. *lfhr* [online]. 2010 [cit. 2010-05-15]. Dostupné z WWW <<http://lfhr.antifa.cz/lfhr.html>>.

²⁴⁰ Leták FNF.

²⁴¹ *Týden nepřizpůsobivosti* [online]. 2010 [cit. 2010-05-15]. Dostupné z WWW <<http://neprizpusobivi.fnf.cz/>>.

²⁴² V roce 2009 navštívil fesitval např. i ministr v demisi Karel Schwarzenberg.

V neposlední řadě pak spolupracuje s ostatními antifašistickými skupinami v Evropě (národní hranice AFA však neuznává), zejména Němci a Poláky. Se Slováky je česká AFA takřka sloučená.²⁴³ Při bližším pohledu se dá říct, že česká AFA má mezi ostatními i značné renomé.²⁴⁴

AFA pravidelně informuje o událostech a činnostech spojených s neonacismem, anarchismem či „fašizujících“ tendencích státu. Informuje i o zahraničních událostech, o kterých se v běžných masmédiích nemluví, ovšem často s ideologickým zabarvením. Pravidelně varuje před politickými ambicemi neonacistů, vysvětluje své postoje nebo komentuje domácí události. Je zajímavé, že v poslední době začala média považovat například stránky antifa.cz za naprosto relevantní zdroj informací, který často i cituje. Může za to celkem solidní „novinářský“ styl a snaha odprostit se od propagandistické dimenze.

4.5.3.3 Image radikálních antifašistů

O image antifašistů se nedá mluvit tak jednoduše jako o image neonacistů. Za prvé, mluvíme tu o velké směsici nejrůznějších subkultur a jedinců, za druhé, v rámci konspirace a vlastní bezpečnosti se vlastní antifašistický postoj na veřejnosti příliš často nevyjadřuje. Existují samozřejmě na antifašismus napojené internetové obchody s oblečením²⁴⁵ nebo mnoho produktů s logy antifa nebo GNWP, ale příslušnost k danému názoru není tak ostentativně dávana najevo. Jediným společným rysem může být snaha o vytváření zmíněného black blocu na demonstracích. Při přímých akcích (rozuměj násilných) může hrát roli nenápadnost nebo naopak snaha o zahalení. Příslušnost k určité subkultuře zase plodí další a další rozdílnosti. Žádná „módní“ image antifašistů tedy neexistuje.

Jiné to je s jinými výrazy vlastních názorů, jako je například častý příklon antifašistů (a opět je to spjaté s anarchismem nebo alternativními subkulturami) k vegetariánskému nebo veganskému stylu života. Častý je také život ve znamení

---

²⁴³ Viz příloha č. 3.

²⁴⁴ Např. na stránkách britské antify <<http://www.antifa.org.uk/>> byla velká část odkazů na videa či činnosti antifašistů česká. (Webové stránky v současnosti nefungují – květen 2010).

²⁴⁵ Např. Mob Action.

straight edge, tedy životního stylu odmítajícím jakékoli drogy (tedy alkohol i cigarety) nebo nevázaný sex.²⁴⁶

4.5.3.4 Extremistická nálepka

Pokud AFA bude akcentovat změnu politického systému, je z politologického hlediska a v opozici k demokracii skutečně „extremistická“. Stejně tak ji označuje stát a MV, které pravidelně mluví o „levicovém extremismu“, který se snaží „vyvolat v části veřejnosti pocit, že ji lze vnímat jako důvěryhodný subjekt v boji proti neonacismu“.²⁴⁷ AFA je označována za nejmilitantnější a nejnebezpečnější složku autonomní scény, ale např. M. Mareš polemizuje, zdali se AFA dá označit za teroristickou, neboť „pokud by bylo násilí AFA v ČR hodnoceno z hlediska kritérií terorismu, je z hlediska požadavku na agresivní excesivní násilí otázkou, zda za takové násilí lze považovat útoky pěstmi a příležitostnými ručními zbraněmi (holemi, vrhanými předměty) na neonacistické militanty, kteří takové násilí sami praktikují a akceptují jako nástroj prosazování zájmů (zvláště pokud jsou takové střety uskutečněny v místech, kde je obě strany očekávají a akceptují, např. po demonstracích a koncertech).“²⁴⁸

Sama AFA, označení extremismus odmítá, stejně jako odmítá svoji levicovost nebo pravicovost. Namítá, že slovo extremismus není ani politologicky zcela definováno, ale policie si s ním nakládá dle svého a označuje tak cokoli „nenormálního“, co je v konečném důsledku „zlé“, neboť se střetává s policií.²⁴⁹ AFA se řečnický táže, zdali lze srovnávat lidi, kteří chtějí stavět koncentrační tábory s lidmi, kteří jim v tom chtějí zabránit. Podobně se vyjadřuje i sociolog J. Keller, který

---

²⁴⁶ Antifa & Straight Edge. *antifa.cz* [online]. 25. 1. 2007. [cit. 2010-05-15]. Dostupné z WWW <<http://www.antifa.cz/content/antifa-straight-edge>>.

²⁴⁷ Strategie boje proti extremismu. *Mnisterstvo vnitra České republiky. Odbor bezpečnostní politiky* [online]. 2009 [cit. 2010-05-15]. Dostupné z WWW <<http://www.mvcr.cz/soubor/strategie-extrem08-pdf.aspx>>.

²⁴⁸ MAREŠ, M. Anarchistický terorismus v České republice po roce 1989. *Rexter* [online]. 1. 11. 2004. č. 4 [cit. 2010-05-14]. Dostupné z WWW <<http://www.rexter.cz/anarchisticky-terorismus-v-ceske-republice-po-roce-1989/2004/11/01/>>. ISSN: 1214-7737.

²⁴⁹ Kdo jsou skuteční extremisté? *antifa.cz* [online]. 10. 4. 2008. [cit. 2010-05-15]. Dostupné z WWW <<http://www.antifa.cz/content/kdo-jsou-skutecni-extremiste>>.

srovnávání fašismu a antifašismu (stejně jako ekologů s rasisty) z hlediska extremismu považuje za zcela absurdní a označuje ho za účelovou stigmatizaci.²⁵⁰

4.5.4 Kritika radikálního antifašismu

Přes veškerý svůj „humánní“ antifašistický základ je radikální antifašismus v České republice vnímán spíše negativně. Ultrapravice ho logicky odsuzuje jako „rudý bolševismus“ (nesmyslné, ale úderné diskreditující označení), stát ho považuje za ultralevicový projev extremismu a snaží se ho potírat. Veřejnost na něm odsuzuje zejména otevřené násilí, které je nelegální, a zpochybňuje jeho účinnost.²⁵¹ Jiná kritika plyne ze zpochybňování celkového konceptu antifašismu, jak to popisuje M. Bastl: „Hlavním vlna kritiky přichází od pravicových teoretiků, novinářů a aktivistů. Jejím jádrem je odmítání antifašismu jako překonaného konceptu s vyprázdněným obsahem. Byl-li podstatou antifašismu odpor proti fašismu, pak není-li dnes fašismu, je zbytečný i antifašismus. Antifašismus se podle těchto kritiků stal nebezpečnou ideovou manipulací, která umožňuje falešně a pod záštitou kdysi existujícího, společensky a historicky legitimního hnutí napadat či politicky diskvalifikovat oponenty z pravého kraje politického spektra. Přitom to, který z oponentů bude označen za fašistu, neonacistu či rasistu a tím i legitimní cíl (antifašismu), neurčuje často nikdo jiný než ti, kteří se za antifašisty prohlásí, a to na základě vlastní libovůle, při absenci jakýchkoliv reálných a ověřitelných kritérií“.²⁵²

Závěr

Antifašismus v České republice byl po celá léta komunistického režimu zprofanovaným termínem, jehož skutečný obsah se devalvoval. Antifašismus začal být aktuálním až po roce 1989, když musel reagovat na nově vzrůstající se ideje neofašismu a neonacismu.

Antifašismus obecně je celkem přirozeným postojem demokraticky smýšlejícího člověka, což nemá nic společného s názorovým dělením na pravici a

²⁵⁰ KELLER, J. (1998) Extremismus a stigmatizace. In FIALA, P. (ed.) *Politický extremismus a radikalismus v České republice*. Brno: Masarykova univerzita v Brně, s. 75-76.

²⁵¹ BASTL, M. *Antifašismus (v ČR)*. [online]. [cit. 2010-05-12]. Dostupné z WWW <http://www.evropskemesto.cz/cms/index.php?option=com_content&task=view&id=362>.

²⁵² *ibid.*

levici. Proto je deklarován většinou obyvatel, avšak nijak výrazněji se u nich neprojevuje. Současný antifašismus lze pak rozdělit na dvě skupiny, a to antifašismus občanský (popř. nenásilný) a antifašismus radikální (popř. militantní, násilný). Vedlejší kategorizace se může týkat názoru aktérů na současný politický systém, čímž vzniká další dělení antifašismu na revoluční a nerevoluční. Nenásilný antifašismus je reprezentován zejména občanskými iniciativami a nevládními organizacemi a jejich cílem je spolupracovat se státem v rámci demokratického zřízení. Do nenásilného antifašismu lze zařadit i nejrůznější komunistické a trockistické organizace, které však svojí antifašistickou radikálnost ponechávají pouze ve své rétorice. Radikální antifašismus je na druhé straně spjat zejména s anarchismem a odmítáním současného státního zřízení.

Zatímco u běžného občana je antifašismus normální vedlejší názorovou výbavou, u radikálních antifašistů se z antifašismu stává téměř ideologie, nebo přinejmenším doktrína, která opouští svojí úzkou definici a vytváří širší názorový koncept, který se nevymezuje jen proti neofašismu a neonacismu, ale jakýmkoli ultrapravicovým projevům, xenofobii, rasismu, státním represím nebo kapitalismu. Pokud k tomuto širšímu rámci, který se definuje jako „antifašistický“, připočteme neodmítání násilí, stává se z radikálního antifašismu, který od roku 1996 představuje de facto osamoceně Antifašistická akce, nejvýraznější a nejviditelnější projev antifašismu v ČR.

Antifašismus obecně si od roku 1989 prošel mnoha fázemi, přičemž první, kdo se mu začal věnovat, byly neziskové organizace. Krátce na to se proti fašismu začaly vymezovat i levicová a anarchistická uskupení, ale celá první půlka 90. let je poznamenána celkovou stagnací antifašismu a „pokojného“ působení ultrapravice. Teprve na přelomu tisíciletí se naplno etablovala Antifašistická akce a pomalu přebrala iniciativu. V současné době se AFA jeví jako velmi úspěšná organizace, která je přes veškeré nařčení z extremismu, na vzestupu. Násilný boj mezi antifašisty a neonacisty, který je mnohdy spíše subkulturně zabarvený než politicky, se stal i mediálně zajímavým tématem. Na první pohled okrajový střet, v kombinaci s mediálním senzacechtivým informováním a neonacistickým kopírováním antifašistických metod,

kultury a symboliky; se stává matoucím bojem, ve kterém se často chybně uvádějí termíny jako extremismus, skinhead jako synonymum pro nacistu, ultralevice, apod.

Ačkoli momentálně nehrozí žádné mocenské vzkříšení neofašismu či neonacismu a česká ultrapravice je v rámci politické soutěže zatím marginální, téma antifašismu je stále aktuální, neboť ve své viditelné a radikální formě akcentuje i kritiku stávajícího režimu a státního aparátu.

Resumé

Bakalářská práce se zabývá současným antifašismem v České republice a zasazuje ho do celkového historického kontextu. Od obecného a historického vymezení pojmů se přesouvá ke konkrétnímu popisu současné situace v České republice. Výsledkem práce zůstává deskripce současného českého antifašismu, který je akcentován na Antifašistickou akci, která se stala zcela monopolní na scéně českého radikálního antifašismu. Vzhledem k absenci většího množství literatury na dané téma, práce využívá i internetové zdroje a rozhovor vedený s členy Antifašistické akce, který je na přiloženém CD-ROM v zájmu dotazovaných hlasově a kvalitativně upraven. Práce by měla posloužit jako doplněk k obecné analýze tzv. „politického extremismu“ a jako „regulátor“ špatně uváděných informací ze strany masmédií.

Summary

Bachelor thesis deals with contemporary antifascism in the Czech republic and put it in whole historical context. It moves from general and historical determination of notions to concrete description of contemporary situation in the Czech republic. The final outcome is a description of contemporary czech antifascism, which is accentuated on Antifascist action, which became monopolistic on czech radical antifascist scene. In regard of a lack of higher volume of literature oriented on this topic, thesis uses also web sources and interview with members of Antifascist action, which is on enclosed CD-ROM phonetically and qualitatively modified in the interest of interviewed. Thesis should serve as a supplement for a general analysis of so-called „political extremism“ and as a „regulator“ of wrong information mentioned by massmedia.

Použité zkratky

AN – Autonomní nacionalisté
AFA – Antifašistická Akce
AFF – Antifašistická fronta
BaH – Blood and Honour (Krev a čest)
BHS – Bohemian Hammerskins
C18 – Combat 18 (Boj 18)
ČAS – České anarchistické sdružení
ČSAF – Česko-slovenská anarchistická federace
DD – Dělnická demokracie
DS – Dělnická strana
DSSS – Dělnická strana sociální spravedlnosti
EP – Evropský parlament
EU – European Union (Evropská unie)
FIS – Fronta individuální svobody
FAS – Federace anarchistických skupin
FNF – Freedom not Fear (Svoboda místo strachu)
FSA – Federace sociálních anarchistů
HOST - Hnutí občanské solidarity a toleranci
INPEG – Iniciativa proti ekonomické globalizaci
IPRA – Iniciativa proti rasismu
KSČM – Komunistická strana Čech a Moravy
KSM – Komunistický svaz mládeže
MMF – Mezinárodní měnový fond
MV – Ministerstvo vnitra
NA – Národní aliance
NATO – North Atlantic Treaty Organization (Severoatlantická organizace)
NDS – Národně demokratická strana
NK – Národní korporativismus
NO – Národní odpor
NOF – Národní obec fašistická
NS – Národní strana
NSJ – Národní sjednocení
NSB - Národně sociální blok
NSS – Nejvyšší správní soud
ORA-S - Organizace revolučních anarchistů Solidarita
PS ČR – Poslanecká sněmovna České republiky
RAHOWA – Racial Holy War (Rasová svatá válka)
RAC – Rock Against Communism (Rock proti komunismu)
RASH – Red and anarchist skinheads (Rudí a anarchističtí skinheads)
RMS – Republikáni Miroslava Sládka
ROAR – Rock Against Racism (Rock proti rasismu)
RS – Revoluční solidarita
SAA – Skupina antifašistické akce
SAB - Socialistická Alternativa Budoucnost
SAS – Svaz autonomních skupin
SB – Světová banka
SHARP – Skinheads against racial prejudices (Skinheads proti rasovým předsudkům)
SOP – Socialistická organizace pracujících
SocSol – Sociální Solidarita
SPR-RSČ – Sdružení pro republiku – Republikánská strana Československa
StPR - Studenti proti rasismu
ÚVOD – Ústřední vedení odboje domácího
VF – Vlastenecká fronta
VRS – Vlastenecká republikánská strana
WAR – White Aryan Resistance (Bílý árijský odpor)
WP - White Power (Bílá síla)
ZOG – Zionist occupation government (doslova Sionistická okupační vláda)

Bibliografie

Použitá literatura:

ARENDTOVÁ, Hannah. *O násilí*. Vyd. 2. Praha: Oikoymenh, 2004. 78 s. 80-7298-128-5.

BALÍK, Stanislav; KUBÁT, Michal. *Teorie a praxe totalitních a autoritativních režimů*. Vyd. 1. Praha: Dokořán, 2004. 167 s. ISBN 80-86569-89-6.

BASTL, Martin. *Radikální levice v České republice. Devadesátá léta dvacátého století*. Vyd. 1. Brno: Masarykova univerzita v Brně; Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity, 2001. 117 s. ISBN 80-210-2722-3.

BATALOV, E. J. *Filosofie vzpoury*. Vyd. 1. Praha: Svoboda; Pravda, 1976. 190 s.

BOBBIO, Norberto. *Pravice a levice: důvod a smysl rozdělení politické scény*. Vyd. 1. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2003. 153 s. ISBN 80-7325-012-8.

CUHRA, Jaroslav; ELLINGER, Jiří; GJURIČOVÁ, Adéla; SMETANA, Vít. *České země v evropských dějinách; Díl 4. Od roku 1918*. Vyd. 1. Praha, Litomyšl: Paseka, 2006. 358 s. ISBN 80-7185-794-7.

ČERNÝ, Petr. *Politický extremismus a právo*. Praha: Eurolex Bohemia, 2005. 207 s. ISBN 80-86861-86-4.

ČERNÝ, Václav. *Rasismus, jeho základy a vývoj*. Olomouc: Votobia, 1995. 90 s. ISBN 80-85885-69-7.

DANICS, Štefan; KAMÍN, Tomáš. *Extremismus, rasismus a antisemitismus*. Vyd. 2. rozš. Praha: Policejní akademie České republiky, 2008. 151 s. ISBN 978-80-7251-286-7.

FABER, Claude. *Anarchismus - příběh revolty*. Vyd. 1. Praha: Levné knihy Kma, 2006. 57 s. ISBN 80-7309-333-2.

FREDERICKSON, George M. *Rasismus: stručná historie*. Vyd. 1. Praha: BB art, 2003. 157 s. ISBN 80-7341-124-5.

GELLNER, Ernest. *Nacionalismus*. Vyd. 1. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2003. 133 s. ISBN 80-7325-023-3.

GIDDENS, Anthony. *Sociologie*. Vyd. 1. Praha: Argo, 1999. 595 s. ISBN 80-7203-124-4.

GRAY, John. *Dvě tváře liberalismu*. Vyd. 1. Praha: Mladá fronta, 2004. 213 s. ISBN 80-204-0992-0.

HEYWOOD, Andrew. *Politologie*. Vyd. 3. Příbram: Aleš Čeněk, 2008. 537 s. ISBN 978-80-7380-151-1.

HOBBSBAWM, Eric J. *Národy a nacionalismus od roku 1780 : program, mýtus, realita*. Vyd. 1. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2000. 207 s. ISBN 80-85959-55-0.

CHARVÁT, Jan. *Současný politický extremismus a radikalismus*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2007. 183 s. ISBN 978-80-7367-098-6.

KOTLÁN, Pavel. *Fašismus a jeho česká podoba*. Vyd. 1. Přerov: Šárka, 2001. 78 s. ISBN 80-901755-8-9.

KROŇSKI, Tadeusz. *Fašismus a evropská tradice*. Praha: Svoboda, 1967. 88 s.

LAQUEUR, Walter. *Měníci se tvář antisemitismu*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2007. 216 s. ISBN 978-80-7106-927-0.

LEE, Martin A. *Bestie se probouzí*. Vyd. 1. Praha: BB art, 2004. 487 s. ISBN 80-7341-370-1.

LIPSTADTOVÁ, Deborah. *Popírání holocaustu: sílící útok na pravdu a paměť*. Vyd. 2. Praha, Litomyšl: Paseka, 2006. 349 s. ISBN 80-7185-652-5.

LUCAS, Edward. *Nová studená válka. Aneb jak Kreml ohrožuje Rusko i Západ*. Vyd. 1. Praha: Mladá fronta, 2008. 302 s. ISBN 978-80-204-1879-1.

MAREŠ, Miroslav. *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*. Vyd. 1. Brno: Barrister & Principal; Centrum strategických studií, 2003. 655 s. ISBN 80-86598-45-4.

NOLTE, Ernst. *Fašismus ve své epoše*. Vyd. 1. Praha: Argo, 1998. 695 s. ISBN 80-7203-107-4.

O'SULLIVAN, Noël. *Fašismus*. Vyd. 2. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2002. 222 s. ISBN 80-7325-001-2.

PASÁK, Tomáš. *Český fašismus 1922-1945 a kolaborace 1939-1945*. Praha: Práh, 1999. 486 s. ISBN 80-7252-017-2.

PAXTON, Robert O. *Anatomie fašismu*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2007. 382 s. ISBN 978-80-7106-811-2.

ROCKER, Rudolf. *Anarchismus a anarchosyndikalismus*. Praha: Československá anarchistická federace, 2001. 36 s.

ROUSSEAU, Jean-Jacques. *O společenské smlouvě neboli o zásadách státního práva*. S předmluvou Aleše Gerlocha. Reprint z roku 1949. Dobrá Voda: Aleš Čeněk, 2002. 157 s. ISBN 80-86473-10-4.

SCHMITT, Carl. *Pojem politična*. Vyd. 1. Brno, Praha: Centrum pro studium demokracie a kultury; Oikoymenh, 2007. 124 s. ISBN 978-80-7298-127-4, 978-80-7325-107-9.

SCHMITT, Carl. *Teorie partyzána: poznámka na okraj k pojmu politična*. Vyd. 1. Praha: Oikoymenh, 2008. 91 s. ISBN 978-80-7298-265-3.

SLÁDEK, Oldřich. *Zločiny fašismu v českých zemích*. Praha: Český svaz protifašistických bojovníků, 1982. 77 s.

SVOBODOVÁ, Jana. *Zdroje a projevy antisemitismu v českých zemích 1948-1992*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 1994. 90 s. ISBN 80-85270-34-X.

TOMEK, Václav; SLAČÁLEK, Ondřej. *Anarchismus. Svoboda proti moci*. Vyd. 1. Praha: Vyšehrad, 2006. 672 s. ISBN 80-7021-781-2.

TOMEK, Václav; SLAČÁLEK, Ondřej. *Průvodce anarchismem. Myšlenky – proudy – osobnost*. Vyd. 1. Praha: MANIBUS PROPRIIS, 2006. 552 s. ISBN 80-239-6409-7.

Sborníky:

Česká xenofobie. Vyd. 1. Praha: Votobia, 1998. 184 s. ISBN 80-7220-044-5.

BULMER, Martin; SOLOMOS, John. (ed.) *Racism*. Vyd. 1. Oxford: Oxford University Press, 1999. 463 s. ISBN 0-19-289300-9.

BUDIL, Ivo T.; ZÍKOVÁ, Tereza. (ed.) *Totalitarismus 2: zkušenost Střední a Východní Evropy*. Vyd. 1. Ústí nad Labem: Dryada, 2006. 147 s. ISBN 80-87025-03-2.

BUDIL, Ivo T.; ZÍKOVÁ, Tereza. (ed.) *Totalitarismus 4: interdisciplinární pohled*. Vyd. 1. Rymaně: Dryada, 2008. 195 s. ISBN 978-80-87025-20-8.

FIALA, Petr. (ed.) *Politický extremismus a radikalismus v České republice*. Vyd. 1. Brno: Masarykova univerzita, 1998. 400 s. ISBN 80-2101798-8.

KOHOUT, Jaroslav. (ed.) *Demokracie včera a dnes: malá demokratická čítanka*. Praha: Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy, 2003. 54 s. ISBN 80-7290-136-2.

MILLER, David. (ed.) *Blackwellova encyklopedie politického myšlení*. Vyd. 2. Brno: Barrister & Principal, 2003. 560 s. ISBN 80-85947-56-0.

Články ze sborníků:

BIDISS, Michael. Gobineau and the Origins of European Racism. In BULMER, Martin; SOLOMOS, John. (ed.) *Racism*. Vyd. 1. Oxford: Oxford University Press, 1999. s. 49-52. ISBN 0-19-289300-9.

BUDIL, Ivo T. Totalitarismus v komparativní perspektivě. In BUDIL, Ivo T.; ZÍKOVÁ, Tereza. (ed.) *Totalitarismus 2: zkušenost Střední a Východní Evropy*. Vyd. 1. Ústí nad Labem: Dryada, 2006. s. 12-22. ISBN 80-87025-03-2.

GÁL, Fedor. Mýtus a realita alebo „inakost“ jako stigma. In *Česká xenofobie*. Vyd. 1. Praha: Votobia, 1998. s. 36-42. ISBN 80-7220-044-5.

JERÁBEK, Martin. Nacismus versus „austrofašismus“ v Rakousku. Střet dvou konkurenčních hnutí v myšlenkovém diskurzu třicátých let 20. století. In BUDIL, Ivo

T.; ZÍKOVÁ, Tereza. (ed.) *Totalitarismus 4: interdisciplinární pohled*. Vyd. 1. Rymaně: Dryada, 2008. s. 103-113. ISBN 978-80-87025-20-8.

KELLER, Jan. Extremismus a stigmatizace. In FIALA, Petr. (ed.) *Politický extremismus a radikalismus v České republice*. Vyd. 1. Brno: Masarykova univerzita, 1998. s. 75-79. ISBN 80-2101798-8.

MASARYK, Tomáš G. Hitlers credo. In KOHOUT, Jaroslav. (ed.) *Demokracie včera a dnes: malá demokratická čítanka*. Praha: Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy, 2003. s. 26-35. ISBN 80-7290-136-2.

POLIAKOV, Leon. Gobineau and his contemporaries. In BULMER, Martin; SOLOMOS, John. (ed.) *Racism*. Vyd. 1. Oxford: Oxford University Press, 1999. s. 52-56. ISBN 0-19-289300-9.

Internetové články:

BASTL, Martin. Antifašismus (v ČR). *evropskemesto.cz*

<http://www.evropskemesto.cz/cms/index.php?option=com_content&task=view&id=362>

BROWN, Timothy s. Subcultures, pop music and politics: skinheads and "Nazi rock" in England and Germany. *findarticles.com*

<http://findarticles.com/p/articles/mi_m2005/is_1_38/ai_n6234788/?tag=content;coll>

HAMPLOVÁ, Lenka. Klerofašisti. *antifa.cz*

<<http://www.antifa.cz/content/klerofasisti---clanek-ktery-v-reflexu-nevysel>>

MAREŠ, Miroslav. Anarchistický terorismus v České republice po roce 1989. *Rexter*

<<http://www.rexter.cz/anarchisticky-terorismus-v-ceske-republice-po-roce-1989/2004/11/01/>>

POLÁKOVÁ, Michaela. Víš, co máš na sobě? ptá se úřad vlády. *lidovky.cz*
<[http://www.lidovky.cz/vis-co-mas-na-sobe-pta-se-urad-vlady-d59-
/ln_noviny.asp?c=A091031_000019_ln_noviny_sko&klic=233989&mes=091031_0](http://www.lidovky.cz/vis-co-mas-na-sobe-pta-se-urad-vlady-d59-/ln_noviny.asp?c=A091031_000019_ln_noviny_sko&klic=233989&mes=091031_0)>

SEDMIHRADSKÁ, Pavla. Ukrást módu levičákům. *A2*
<<http://www.advojka.cz/archiv/2009/11/ukrast-modu-levicakum>>

SLAČÁLEK, Ondřej. Neonacismus a měšťácká nesnášenlivost – co je horší? *Britské listy* <<http://blisty.cz/2008/4/10/art40038.html>>

VEDRAL, Honza. Pravda o skinheads: žádní andělé, ale ani čistokrevní rasisti. *iDNES.cz* <[http://zpravy.idnes.cz/pravda-o-skinheads-zadni-andele-ale-ani-
cistokrevni-rasisti-p4m-/kavarna.asp?c=A080918_165208_kavarna_bos](http://zpravy.idnes.cz/pravda-o-skinheads-zadni-andele-ale-ani-cistokrevni-rasisti-p4m-/kavarna.asp?c=A080918_165208_kavarna_bos)>

WALACH, Václav. Perspektivy krajně pravicového hip-hopu v Česku. *Rexter*
<<http://www.rexter.cz/perspektivy-krajne-pravicoveho-hip-hopu-v-cesku/2010/05/03/>>

Další internetové zdroje:

Antifašistická akce <<http://www.antifa.cz/>>

Autonomní nacionalisté <<http://nacionaliste.com/>>

czechkid.cz <<http://www.czechkid.cz/>>

Český rozhlas <<http://www.rozhlas.cz/portal/portal/>>

Člověk v tísni <<http://www.clovekvtisni.cz/>>

Dělnická strana sociální spravedlnosti <<http://www.dsss.cz/>>

Federace anarchistických skupin <<http://www.anarchismus.org/?q=node>>

Federace židovských obcí <<http://www.fzo.cz/>>

Good Night White Pride <<http://gnwp.cz/>>

iDNES.cz <<http://www.idnes.cz/>>

lidovky.cz <<http://www.lidovky.cz/>>

Love Football Hate Racism <<http://lfhr.antifa.cz/>>

May Day Festival <<http://mayday-festival.cz/>>
Memorial Lidice <<http://www.lidice-memorial.cz/>>
Nadace Tolerance <<http://www.ecn.cz/tolerance/>>
Národní bolševici <<http://www.narodni-bolsevik.org/>>
Národní odpor <<http://www.odpor.org/>>
Nejvyšší správní soud <http://www.nssoud.cz/default.aspx?cls=art&art_id=1>
NEOnáček: chcete ho? <<http://www.chceteho.cz/>>
Ne rasismu! <<http://www.nerasismu.cz/spr.html>>
nezapomeneme.antifa.cz <<http://nezapomeneme.antifa.cz/>>
novinky.cz <<http://www.novinky.cz/>>
skaweb.cz <<http://www.skaweb.cz>>
Socialistická Alternativa Budoucnost <<http://www.levice.cz/>>
Socialistická organizace pracujících <<http://sop.revoluce.info/>>
Socialistická Solidarita <<http://www.socsol.cz/>>
Studenti proti rasismu <<http://www.protirasismu.net/node>>
Tom Robinson Band <<http://www.tomrobinson.com/trb/index.htm>>
Týden nepřizpůsobivosti <<http://neprizpusobivi.fnf.cz/>>
volby.cz <<http://www.volby.cz/>>
V Ústí neonacisty nechceme <<http://www.vustineonacistynehceme.cz/>>
We Will Rock You <<http://wwry.antifa.cz/>>

Letáky:

Leták ČSAF

Leták FNF

Leták GNWP

Ostatní:

Antifa News

Rozhovor s členy AFA (CD-ROM, příloha č. 3)

Seznam příloh

Příloha č. 1: Extremismus a radikalismus (znázornění)

Příloha č. 2: Political compass (znázornění)

Příloha č. 3: Rozhovor s členy AFA (otázky, přiložený CD-ROM)

Příloha č. 4: Některá loga GNWP (obrázky)

Příloha č. 5: Příklad kopírování symbolů ze strany neonacistů (obrázky)